

ສາສະໜາ

ສະໂມ ກວ ຣຸທິ ສະມາຈີ

สรรพธรรม ๙

ผู้แต่ง : พระภวนาธรรมาภิรัช วิ.

บรรณาธิการ : พระปลัดพิเชษฐ ญาณวโร

ออกแบบปก : พระนภมณฑล นรินโท

ออกแบบรูปเล่ม : พระอธิวัฒน์ รตนวณโณ

ภาพถ่าย : พระนิติพัฒน์ อุชุจาโร พระแสงแก้ว ปภัสสโร
พระนภมณฑล นรินโท

ถอดเนื้อหารธรรมะจาก mp3 : พระมหาอมร มหาลาโภ คุณธัญรัศมี ธวัชมงคลศักดิ์

พิสูจน์อักษร : พระณธีวิญญ์ ปญญาวฑฒโก พระใบฎีกาศักดิ์ชัย สติสมปนโน
พระวันเจริญ โชติโก
ฝ่ายสารสนเทศ กองงานเลขานุการ วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)

จำนวนที่พิมพ์ : 5,000 เล่ม

ปีที่พิมพ์ : ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

ISBN : 978-616-455-347-7

จัดทำโดย : วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) เลขที่ ๑ หมู่ ๕ ตำบลสุเทพ

อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

โทร. ๐๕๓ - ๒๗๘๖๒๐

Email: watrampoeng@hotmail.com

สำนักพิมพ์ : หสม. อนุรักษ์การพิมพ์

๒๐๔ ถนนรอบเมืองนอก ตำบลในเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๕๑๐๐๐ โทร. ๐๕๓ - ๐๙๐๔๕๕

คำปรารภ

“การเป็นผู้วางายสอนง่าย
เหมือนพุ่มไม้อ่อนที่ตัดง่าย
เหมือนขี้ผึ้ง ที่เราจะปั้นเป็นอะไรก็ได้
ความวางายสอนง่าย จะช่วยลดตัวทวิภูมิมานะลง
ตัวมานะ จะกั้นมรรค ผล นิพพาน
ดังนั้น การวางานอนสอนง่าย
ขอให้มิในดวงใจ ของทุกคน”

ในวาระคล้ายวันเกิดของพระเดชพระคุณ
พระภวนาธรรมาภิรัช น้อมกราบความเคารพนับถือ
เป็นอย่างสูงยิ่ง กับท่านพระอาจารย์ ที่ได้ทำบุญอายุ
วัฒนะมงคลเวียนครบรอบมาถึงอีกวาระ ในโอกาสนี้

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและอนุโมทนา
บุญกุศล ในท่านพระเดชพระคุณท่านพระอาจารย์ ได้
บำเพ็ญบุญประพฤติปฏิบัติมา คือ ทานมัยก็ติ ศีลมัย
ก็ติ ภวานามัยก็ติ จงมาเป็นตบะเดชะพลวปัจจัยอำนวยการ
อวยพร ให้ท่านพระอาจารย์ ได้เจริญในธรรมสัมมา
ปฏิบัติ และพรอันประเสริฐยิ่ง ๔ ประการคือ

อายุวัฑฒะโก ความเจริญอายุ
 วัณณะวัฑฒะโก ความเจริญวรรณะ
 สุขะวัฑฒะโก ความเจริญสุข
 พละวัฑฒะโก ความเจริญกำลัง

ขอให้ปราศจากอุปสรรค ในการประพฤติ
 ปฏิบัติธรรม จงประสบแต่ความสุข สมปณิธานสำเร็จ
 ความสวัสดิ์ ในกาลทุกเมื่อเทอญ ฯ

พระครูปลัดคนพพันธ์ ฐิตธมฺโม
 ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ฝ่ายการปกครอง

คำนิยม หนังสือสรรพธรรม ๙

ให้วัตถุทาน ชื่อว่าให้กำลังร่างกาย ส่งผลให้ร่ำรวย เป็นสุขในสวรรค์
 ให้อภัยทาน ชื่อว่าให้ความไม่มีเวร ส่งผลให้ชีวิตสงบ เป็นสุขในสวรรค์
 ให้ธรรมทาน ชื่อว่าให้ปัญญา ให้แสงสว่าง ให้ ความพ้นทุกข์ ส่งผลให้มี
 สติปัญญาเห็นแจ้งในมรรค ผล เข้าถึงสุขสูงสุดในนิพพาน
 พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคล ที่พระเดชพระคุณพระอาจารย์
 พระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์
 พุทธ ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ นี้ คณะศิษย์ทั้งหลายได้พร้อมใจกันคัดสรร
 สารธรรม ที่พระเดชพระคุณได้แสดงไว้ในโอกาสต่างๆ ตลอดปี พ.ศ.
 ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา จัดพิมพ์ลงในหนังสือสรรพธรรม ๙ เพื่อน้อมถวายเป็น
 อาจารย์บูชา

ในนามประธานกองงานเลขานุการ ขออนุโมทนาคุณ
 เจ้าหน้าที่ทำงานทุกภาคส่วน ที่อยู่ทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังความสำเร็จ
 ของหนังสือเล่มนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะทำงานฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์
 กองงานเลขานุการวัดไร่เปิง(โตโปธาราม) ที่ได้มีวิริยะอุตสาหะรวบรวม
 บันทึกจัดเก็บข้อมูล การแสดงพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณ
 พระอาจารย์ในวาระโอกาสต่างๆ ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มาประมวล
 รวบรวมเป็นเนื้อหาหลักในหนังสือสรรพธรรม ๙ เล่มนี้ เพื่อที่จะได้มอบ
 ถวายเป็นธรรมบรรณาการแก่ครูบาอาจารย์ พระเถรานุเถระ ตลอดถึง
 พระภิกษุ สามเณร แม่ชี ผู้เป็นสัทธินิพพานและอันเตวาสิกในพระเดช
 พระคุณพระอาจารย์ และมอบเป็นปฏิการแก่ศิษยานุศิษย์ ศรัทธา
 ประชาชน ผู้มาร่วมมูทิตาสักการะในโอกาสอันเป็นมงคลครั้งนี้

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อานิสงส์ผลและบุญกุศลอันพึงเกิดขึ้นจากการถวายธรรมะเป็นทานในครั้งนี้ ดลบันดาลประทานพรให้พระเดชพระคุณพระอาจารย์ ได้เจริญรุ่งเรืองในร่มเงาพระพุทธศาสนา เจริญในสมณฐานันดรศักดิ์มีวาสนาบารมีธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแผ่กิ่งก้านสาขาด้วยเมตตาบารมีธรรม ปกคุ้มเกล้าให้ความร่มเย็นเป็นสุข ร่มเย็นในธรรมสัมมาปฏิบัติแก่เหล่าศิษย์ทั้งหลายตลอดกาลนาน และอำนวยการให้คณะศิษย์ทุกรูปทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือสรรพธรรม ๙ เจริญในธรรมสัมมาปฏิบัติ เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย เกิดปัญญาญาณรู้แจ้งแทงตลอดในธรรมแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เร็วพลัน ทุกรูป ทุกท่าน ทุกคน เทอญ

น้อมถวายมุทิตาสักการะด้วยความเคารพบูชายิ่ง

พระปลัดพิเชษฐ์ ญาณวโร

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไร่เปิง (ตโปทาราม)

เลขานุการ เจ้าคณะตำบลสุเทพ เขต ๒/เจ้าอาวาสวัดไร่เปิง(ตโปทาราม)

ประธานคณะทำงาน กองงานเลขานุการวัดไร่เปิง(ตโปทาราม)

คำปรารภ

ข้าพเจ้า/อาตมภาพ พระสมุห์อำนวยการศิลป์ สีลสวโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายกรรมฐานและเผยแผ่ ประธานศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติฯ ค่ายธรรมภาวนา วัดไร่เปิง(ตโปทาราม)

ขอนอบน้อมแต่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้แสวงประโยชน์อันยิ่งใหญ่

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแต่พระธรรมอันสูงสุดในพระพุทธศาสนา นี้ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสไว้ดีแล้ว

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแต่พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้มีศีลและทิวาภิธานปริสุทธิ์

พระพุทธเจ้าตรัสในพระสูตรกรณียเมตตาสูตฺร โดยย่อตั้งนี้ว่า “บัณฑิตทั้งหลาย ย่อมเห็นโทษ ว่า บุคคลไม่พึงหลอกลวงผู้อื่น ไม่พึงดูหมิ่นเหยียดหยามใครๆ ไม่พึงคิดมุ่งร้ายต่อกันและกัน เพราะมีความขุ่นเคืองโกรธแค้นกันคนเราพึงแผ่ความรัก ด้วยความมีเมตตาจิตแผ่ไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย อันหาประมาณมิได้ ดุจดั่ง มารดาถนอม และปกป้องบุตรสุดที่รักคนเดียว ด้วยชีวิตฉะนั้น

พึงแผ่เมตตาจิตไปไม่มีขอบเขต ไม่คิดผูกเวร ไม่เป็นศัตรูอันหาประมาณไม่ได้ไปยังสัตว์โลกทั้งปวงทั่วสารทิศผู้เจริญเมตตาจิตนั้น จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน ตลอดเวลาที่ตนยังตื่นอยู่ พึงตั้งสติอันประกอบไปด้วยเมตตาให้มั่นไว้

บัณฑิตทั้งหลายกล่าวว่า การอยู่ด้วยเมตตา นี้ เป็นพรหมวิหาร คือ การอยู่อย่างประเสริฐ

ท่านผู้เจริญเมตตาจิตที่ละความเห็นผิดแล้ว มีศีลอันบริสุทธิ์ มีความเห็นชอบ ขจัดความใคร่ในกามได้ ก็จะไม่กลับมาเกิดอีกเป็นแน่แท้”

เนื่องด้วย เจ้าคุณอาจารย์ พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ. ได้จัดพิมพ์หนังสือ สรรพธรรม ๙ เพื่อน้อมถวายแด่พระสงฆ์ และแจกคณะศรัทธาสาธุชนทั้งหลาย ที่มาร่วมทำบุญยกช่อฟ้าวิหารคด (ศาลาบาตร) รอบองค์พระธาตุเจดีย์วัดรำเปิง ถวายศาลาสอบอารมณ์กรรมฐาน

และในวารดิถีอันเป็นมิ่งมงคล วิเศษวันที่ ๒๓ มกราคม ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเกิด สิริอายุวัฒนมงคล ครบ ๕๘ ปี ๓๗ พรรษา มาบรรจบครบอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้า พระสมุห์อำนวยการศิลป์ สีสลั้วโร ในนามตัวแทนคณะศิษยานุศิษย์ ขออำนวยการถวายพร ประธานพร ด้วยรัตนะไฉมีมากมายหลายชนิดมีอยู่ในโลก รัตนะนั้นๆหาเสมอด้วยพระพุทธรัตนะ, พระธรรมะรัตนะ, พระสังฆะรัตนะไม่ ด้วยการแสดงความเคารพ ซึ่งเป็นโอสถอันประเสริฐเยี่ยมยอด ควรแก่ของที่นำมาสักการะบูชา ควรแก่การต้อนรับ จึงมีแต่เจ้าคุณอาจารย์พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ. ด้วยเดชแห่งรัตนะ๓ ขอให้อุปัทวะทั้งหลายทั้งปวงจงพินาศไป ขอให้โรคทั้งหลายจงพินาศไป ขอเสียดจัญไรทั้งปวงจงบาราสาไป

ขอให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ. ขอจงมีความสุขกาย สุขใจมีอายุยืนด้วยพร ๗ ประการคือ อายุ วัชระโก ฐานะ วัชระโก สิริ วัชระโก ยะสะ วัชระโก พะละ วัชระโก วัณณะ วัชระโก สุขะ วัชระโก และธรรมสารสมบัติ ประสงค์สิ่งใด จงสำเร็จสมประสงค์ ในสิ่งนั้นทุกประการเทอญ.

พระสมุห์อำนวยการศิลป์ สีสลั้วโร

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายกรรมฐาน และเผยแผ่

ประธานศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ ค่ายธรรมภาวนา

สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒ วัดรำเปิง(ตโปทาราม)

คำปรารภ

เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคล ที่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ. มีอายุครบรอบ ๕๘ ปี ๓๗ พรรษา ในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ นี้ ได้มาบรรจบครบรอบปีอีกวาระหนึ่ง

เกล้าฯ ในนามของศิษยานุศิษย์ ที่ได้อยู่ใกล้ชิดรับใช้ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ มานานกว่า ๒๐ ปี โดยได้รับความเมตตา ปรานี อบรมบ่มนิสัยให้กับศิษย์ทุก ๆ ด้านอย่างมิได้ขาดตกบกพร่องตลอดมา และขอยอมรับโดยคุณุ์ว่า ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้ประพฤติธรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้คณะศิษยานุศิษย์ไว้เป็นแบบอย่างอันสมบูรณ์แบบด้วย สัมปยุตธรรม ๗ หรือธรรมของคนดีทั้ง ๗ ประการคือ ธัมมัญญตา เป็นผู้จักเหตุ อตถัญญตา เป็นผู้รู้จักผล อตตัญญตา เป็นผู้รู้จักตน มัตตัญญตา เป็นผู้จักประมาณ กาลัญญตา เป็นผู้รู้จักกาล เวลา ปริสัจญตา เป็นผู้รู้จักชุมชน และบุคคลัญญตา เป็นผู้รู้จักบุคคล ธรรมทั้ง ๗ ประการนี้ ผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ทุกประการ นับว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิตมนุษย์ ที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างเพศ ต่างวัย ต่างฐานะ ในสังคม ต่างเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งต่างหน้าที่การงานที่มีความสำคัญอันแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ซึ่งท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้ประพฤติปฏิบัติตามทุกข้อธรรมได้อย่างสมเหตุ สมผล สมฐานะตน ประมาณตนได้เหมาะสมตามกาลเวลา ได้ถูกที่ถูกบุคคล ในชีวิตประจำวันได้เป็นปกติทุกประการ จึงทำให้การบริหารหน้าที่การงานต่าง ๆ ในองค์กร มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า พัฒนาได้อย่างถาวรและมั่นคงเป็นเวลาเกือบ ๓๐ ปี ที่ผ่านมา

ในการจัดงานทำบุญอายุครบรอบ ๕๘ ปี ๓๗ พรรษาครั้งนี้ คณะศิษยานุศิษย์ได้พร้อมใจร่วมกันจัดงานขึ้น เพื่อฉลองคุณงามความดีที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้เสียสละเวลา พุ้มเททั้งกายใจ ทั้งชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนา เพื่อเน้นการเสริมสร้างบารมีธรรมของท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้เจริญก้าวหน้าในธรรมวินัยของศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้อย่างมั่นคงตลอดไป

ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลแห่งบารมีธรรมที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต จึงขออำนาจคุณของพระรัตนตรัย จงได้ดลบันดาลให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์ จงมีสุขภาพแข็งแรงปราศจากโรคภัยอันตรายทั้งปวง อยู่ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้แก่พุทธบริษัทสี่ พร้อมทั้งคณะศิษยานุศิษย์ไปตลอดกาลนานเทอญ

น้อมถวายมุทิตาสักการะด้วยความเคารพยิ่ง

เกล้าฯ พระวัชรินทร์ ปิยธมโม ดร.

พระวิปัสสนาจารย์

กรรมการบริหารวัดไร่เปิง (ตโปทาราม)

สารบัญ

Chapter	๑	๑๓
Chapter	๒	๔๘
Chapter	๓	๖๓
Chapter	๔	๗๙
Chapter	๕	๙๑

Chapter

1

กาลณะ อัมมัสสะวะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง

จะได้ปรารถถึงคุณงามความดีในการ
บำเพ็ญทาน การรักษาศีล และ
การเจริญภาวนา ณ กาลบัดนี้เป็นช่วงแห่ง
การบำเพ็ญภาวนา การภาวนานั้นมีหลายวิธี
ที่ทำให้เราได้ธรรมะ

บุญภาวนาประเภทแรก

คือการเจริญสมถภาวนา หรือสมาธิภาวนา

“สมถะ” แปลว่าสงบ ภาวนาให้จิตสงบจากอกุศลธรรม เรียกว่า เป็นบุญภาวนา เพื่อให้จิตของผู้เจริญนั้นระงับจากกามและอกุศลกรรม คือนิเวรณทั้ง ๕ ได้แก่

๑. กาม

คือ ความโลภ ตัณหา

ราคะ

๒. พยาบาท

คือ โทสะ โกรธ เกลียด

ชัง อิจฉา ริษยา

๓. ถีนมิทธะ

คือ ความง่วง เหนงา หาว

นอน เชื่องซึม เกียจคร้าน

๔. อุทธัจจกุกกุกจะ

คือ ความฟุ้งซ่าน ความ

รำคาญใจ

๕. วิจิกิจฉา

คือ ความสงสัย ลังเลใจ

บุญภาวนาประเภทที่สอง ก็คือวิปัสสนาภาวนา เป็นการภาวนาเพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งในรูปนามขั้น ๕ ถ้าภาษาชาวบ้านเราเรียกว่าปัญญาเห็นแจ้งของชีวิต ได้แก่ เรื่องกายที่เราเรียกว่า “รูปขั้น” และเรื่องใจที่เราเรียกว่า “นามขั้น”

คำว่า **ขันธะ** แปลว่า กลุ่ม หรือกองของรูป ของนาม คือ รูปนามที่จัดเป็นกลุ่มเป็นกอง ซึ่งมีอยู่ห้าขันธ์

๑. **รูปขันธ์** เป็นส่วนของร่างกาย คือรูป ซึ่งเป็นขันธ์ที่รู้ อารมณ์ไม่ได้ แต่เป็นอารมณ์ของนามขันธ์ เช่น

สี รู้อารมณ์ไม่ได้ แต่สีเป็นที่ตั้งของจิตเห็น

เสียง รู้อารมณ์ไม่ได้ แต่เสียงเป็นที่ตั้งของจิตได้ยิน

กลิ่น รู้อารมณ์ไม่ได้ แต่กลิ่นรู้อารมณ์ของจิตรู้กลิ่น

รส รู้อารมณ์ไม่ได้ แต่รสรู้อารมณ์ของจิตรู้รส

สัมผัสทั้งหก คือ เย็น ร้อน แข็ง อ่อน ตึงไหวที่เราเรียกว่า ธาตุลม ธาตุไฟ ธาตุดิน ธาตุลม ซึ่งเรารู้อารมณ์ไม่ได้ แต่เป็นอารมณ์ของจิตทำให้เรารู้เย็น รู้ร้อน

เมื่อเราดูรูป ดูนามตามความเป็นจริง เราเรียกว่า เข้าใจธรรมะ

เช่น การฟังธรรมในอากาศที่เย็นสบายภายใต้ สายฝนวันนี้ ถ้าเราไม่มีหลังคาอุโบสถ หลังคาศาลา บาตร วิหารคด เราก็ต้องเปียกฝน นี่แหละที่เราเรียกว่า เสนาสนะ มีประโยชน์

ดังในสมัยพุทธกาล มีเทวดาถามพระพุทธเจ้า ว่าให้อะไรได้ที่ชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง พระพุทธองค์ ตรัสตอบว่าให้เสนาสนะถือว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ให้ที่มุง ให้ที่บัง ให้ที่หลบ ให้ที่นอน ให้ที่กันฝน ให้ที่กัน ร้อน เราได้อานิสงส์จากการมีเสนาสนะ

ซึ่งเราได้ความเย็น เราได้ความอบอุ่นหรือร้อน เราได้ความแข็ง เราได้ความอ่อน เราได้ความหย่อน เราได้ความตึง สิ่งเหล่านี้มันเป็นธรรมชาติของชีวิต เราต้องการความเย็นเมื่ออากาศร้อน เราต้องการ ความร้อนเมื่ออากาศหนาว บางครั้งเราต้องการความ อ่อนนุ่ม บางครั้งเราต้องการความแข็งแรง

เช่น เมื่อเราฟันเทียนเราต้องการความอ่อนนุ่ม เมื่อเราต้องการจุดเทียนแล้วนำเทียนไปปักในพิธีเราก็ต้องการเทียนแข็ง

หรือ เราต้องการปลุกพีชเราต้องการดินอ่อนนุ่ม แต่ถ้าเราปรับลานจอดรถ หรือถ้าเราเดินเราก็ต้องการดินแข็ง แต่เวลาเรานั่งเราต้องการพื้นอ่อน เป็นต้น

หรือ บางครั้งเราต้องการยางรัดที่ความหย่อน ยืดหยุ่นได้ แต่ถ้าต้องการยางรัดของที่อยู่กับที่ เราก็ต้องการยางรัดที่ตั้งเพื่อให้สิ่งของเหล่านั้นรวมกันเป็นมัดเพื่อคงตัวอยู่ได้

บางขณะเราต้องการแข็งบางขณะเราต้องการอ่อน ซึ่งขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอยในขณะนั้นๆ ว่าเราต้องการประโยชน์อะไร เย็น ร้อน อ่อน แข็ง หย่อน ตึงไหว

๒. นามขันธ์ เป็นส่วนของใจ เป็นขันธ์ที่รู้
อารมณ์ เป็นธรรมชาติรู้ มีลักษณะ ๔ อย่าง ซึ่งเรา
เรียกว่า “นามขันธ์ ๔” ได้แก่

ความรู้สึก	เป็นเวทนาขันธ์
รู้จำ	เป็นสัญญาขันธ์
รู้คิดนึก	ปรุงแต่ง ตริกตรอง วางแผน สร้าง รูปแบบ เรียกว่า รู้สังขาร หรือ สังขารรู้ เป็นสังขารขันธ์
รู้เสียด	รู้แสง รู้กลิ่น รู้รส กาย รู้ใจ เรียกว่า วิญญาณรู้ เป็นวิญญาณขันธ์

ซึ่งนามขันธ์ทั้ง ๔ ทำงานด้วยกัน เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มี
อารมณ์ด้วยกัน ซึ่งเรียกธรรมทั้ง ๔ นี้ว่า “นามธรรม” ที่น้อมไปสู่
อารมณ์ หรือรู้อารมณ์ได้

ทุกคนต้องการความรู้สึก และความรู้สึกที่เราต้องการคือ ความ
รู้สึกสุข แม้แต่ในองค์มาน องค์มรรค คือ

สุขะ	เป็นเวทนา หรือวิตก วิจารณ์ ปีติ สุข
เอกัคคตา	เป็นสมาธิ
ปีติ	เป็นความอิ่มใจ ความตริก ความเข้าถึงอารมณ์
วิตก วิจารณ์	เป็นความเข้าถึงอารมณ์ในอารมณ์หนึ่งทั้งในอดีต และในอนาคต จนลืมอนาคต ลืมเรื่องอื่นทั้งหมด ใส่ใจ จดจ่ออยู่ในอารมณ์เดียว ซึ่งเราเรียกว่าวิตก วิจารณ์ในองค์มาน

มีความปีติจนลืมเวลา มีความปลื้มอกปลื้มใจในองค์ภาวนานั้นๆ หรือมีความสุขในองค์ภาวนานั้นๆ และมีใจเป็นอุเบกขา จิตใจปล่อยวางเป็นกลาง ไม่เครียด ไม่กังวล ทำให้จิตเราสงบ มีความแนบแน่นอยู่ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่ง ไม่วอกแวก ไม่หวั่นไหวในองค์ภาวนา ซึ่งเราเรียกว่า “อัปนาสมาธิ” หรือสมาธิขั้นฌาน หรือจิตในภาวนา (ภาวนา คือความอยู่ได้นาน มีความเจริญในสมาธิ ในสติ ในความอิมใจ เช่น เรานั่งได้นาน เราเรียกว่าความขันติธรรมมันเจริญ ความเพียร มันเจริญ)

ดังนั้นเราต้องฝึกความอดทน แม้กระทั่งการนั่ง (นั่งทน คือนั่งด้วยความเต็มอกเต็มใจ ไม่ใช่ทนนั่ง ซึ่งนั่งด้วยความรู้สึกอึดอัดขัดใจ) ซึ่งเป็นตัวธรรม ซึ่งความอดทนได้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเรามีปีติ เมื่อเรามีศรัทธา เมื่อเราเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น เราก็อดทนได้ นั่งได้ ทนได้ ฆ่าได้ รอได้ และจะดีได้ ตั้งที่หลวงปู่ พระพรหมมงคล (ทอง สิริมงคล) ท่านอาจารย์ใหญ่ ท่านสอนไว้

แต่บางอย่างเราใจร้อน เราทนไม่ได้ เรานิ่งไม่ได้ เราฆ่าไม่ได้ มันก็เลยไม่ได้ดี เสียบุคลิกภาพ เสียสถานะ เสียความเป็นผู้นำที่ดี ลูกน้องที่ดี ผู้ตามที่ดี ดังนั้นเราก็ต้องอดทน ซึ่งเราจะอดทนได้ เราต้องเห็นคุณค่า หรือเห็นอานิสงส์ในสิ่งที่เราทำก่อน

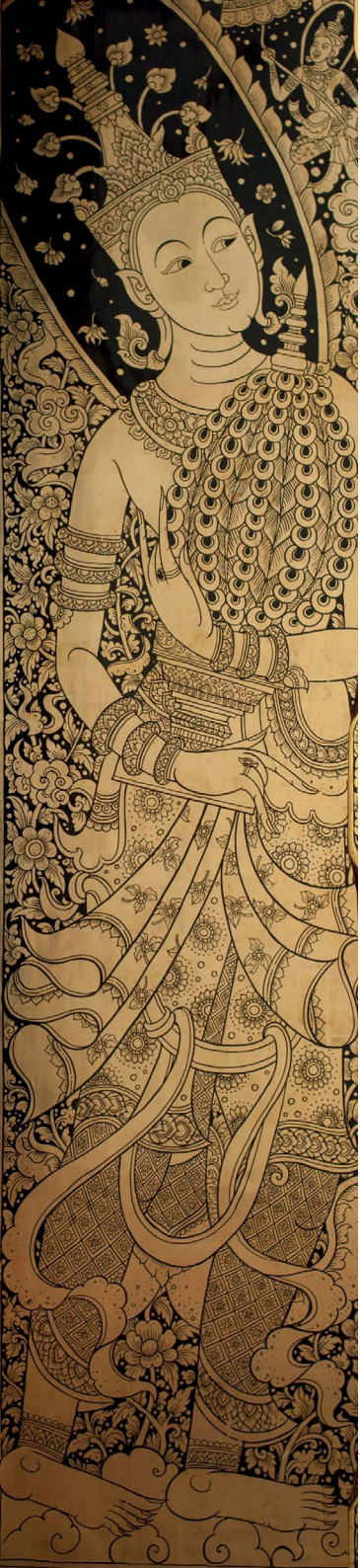
เช่น ถ้าเรามีอุดมคติในการทำบุญในการสร้างบารมีของพระโพธิสัตว์ ว่าความทนไม่ได้เมื่อเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ซึ่งเป็นวิสัยของมหาบุรุษ คือ พระโพธิสัตว์ หรือพระพุทธเจ้า ที่เราเรียกว่า “มหากุรุณา” หรือเรียกว่าเป็นลักษณะของผู้นำ เป็นมหาบุรุษ เป็นโพธิสัตว์ สูงสุดก็เป็นพระพุทธเจ้า

ตัวอย่างเปรียบเทียบ เช่น ญาติโยมที่เป็นหนุ่มหลงรักสาว และตามตื้อจิบสาว สามารถรอดได้เป็นชั่วโมง ทนแดด ทนร้อน ทนฝนได้ ตราบใดที่เราสื้รักเขา หรือไม่ชอบเขาแล้ว รอนานสิบนาทียาก็ไม่รอ เพราะเราทนไม่ได้แล้ว เพราะเราไม่ยินดีในสิ่งนั้น

หรือ รถกับคนขับรถต้องไปด้วยกัน (รถ กับ คนขับรถไม่ใช่สิ่งเดียวกัน) ตัวนำไปคือจิต (คือคนขับรถ) ตัวพาไปคือกาย (คือรถ) ถ้าไม่มีจิต (หรือคนขับรถ) นำไปกาย (คือรถ) ก็ไปไม่ได้ เราจะไปถึงจุดหมายปลายทางไม่ได้ ฉะนั้นเราก็ต้องมีกายเป็นตัวรองรับใจ แต่ใจนี้แหละจะเป็นตัวกำหนดว่าจะให้กายไปไหน

เช่น กายที่นั้งอยู่นี้ก็เพราะมีศรัทธา และใจพามา ถึงแม้ว่าฝนจะตก แดดจะร้อน ถ้าใจไม่มา กายก็ไม่มาแม้แดดไม่ออก หรือฝนไม่ตก

นามธรรมทั้ง ๔ ก็เหมือนกัน ไม่ทำงานเป็นเอกเทศ ธรรม (คือ รูป และนาม) ต้องไปด้วยกัน เช่นเดียวกับเรามาปฏิบัติธรรม ถ้าเราเอาลักษณะนั้นมาปฏิบัติธรรมบ้าง ถ้าเรารักพระธรรม เราชอบพระธรรม จะหนาว จะร้อน จะหิว จะกระหาย เราก็อยู่ได้ เวลาเรารู้ เราก็รู้ว่าตัวธรรม หรือตัวจิต ตัวอารมณ์ทางหู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งไม่รู้แบบเอกเทศ

ฉะ

นั่นเราปฏิบัติธรรม เราก็ต้องศรัทธา คุณค่าของการปฏิบัติธรรมของเรา ว่า การปฏิบัติธรรมของเราเป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อสถาบัน ต่อมวลมนุษยชาติให้กว้างขวางออกไป ว่าเราจะทำประโยชน์ได้แค่ไหน แค่มวลมนุษยชาติ หรือระดับนานาชาติ หรือระดับประเทศชาติ หรือระดับครอบครัว หรือระดับตัวเอง ถ้าเราพิจารณาตัวเราเองชัดเจนแล้วว่าเรามีความสามารถระดับมวลมนุษยชาติเราก็ทำไป ถ้าเราทำระดับนั้นไม่ได้เราก็ทำแค่ระดับประเทศชาติ หรือระดับชาติ หรือระดับองค์กร หรือระดับสถาบัน หรือระดับครอบครัว หรือระดับตัวเอง อย่างน้อยให้ตัวเองได้ประโยชน์ ถ้าเราทำประโยชน์ให้คนอื่นได้มากก็เป็นประโยชน์กว้างขวางขึ้น อยู่ที่ว่าเราพร้อมจะทำประโยชน์ได้ถึงระดับไหน ในขณะเดียวกันเราก็ต้องมีคุณสมบัติพร้อมด้วย ถึงจะมีคุณภาพ แต่บางครั้งอาจจะทำแต่ไม่มีคุณสมบัติที่จะทำ ก็ทำได้ไม่ดี ซึ่งมันต้องเกี่ยวข้องกันหมด ธรรมทั้งหลายก็เกี่ยวข้องกันเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน ผูกพันสัมพันธ์กัน

เราอยู่ฐานะที่จะมาศึกษาเรื่องรูป เรื่องนาม เราจะมาภาวนาเพื่อให้เกิดปัญญา รู้แจ้งเรื่องรูปธรรม นามธรรม ศึกษา รู้ให้รู้ ให้เข้าใจตามความเป็นจริง ซึ่งรูปธรรม นามธรรมที่เราจะศึกษาให้เข้าใจ ซึ่งไม่ต้องศึกษาจากรูปนามของคนอื่น

เช่น นักศึกษาแพทย์ ศึกษารูป (ศึกษาเพื่อให้เข้าใจสรีระของร่างกาย) ของอาจารย์ใหญ่ เรื่องกระดูก เส้นประสาท เอ็น อวัยวะต่างๆ ฯลฯ เพื่อจะได้เป็นนายแพทย์ที่มีความรู้ความสามารถเพื่อประกอบอาชีพ แต่ไม่ได้ศึกษาเพื่อให้เห็นสังขารธรรม แต่ถ้าจะศึกษารูป (สรีระของร่างกาย) และยกมาสู่ธรรมะ บุคคลเหล่านี้จะมีพื้นฐานทางความรู้เก่า สัญญาเก่า เพียงแต่เปลี่ยนมุมมองทัศนะจะกลายเป็นความรู้ที่ดี ทำให้เกิดธรรมะสัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่รู้มาแล้ว เห็นมาแล้ว ทะลุปรุโปร่ง เห็นชัด ทั้งเล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก แล้วน้อมเข้ามาเป็นอสุภะกรรมฐาน หรือพิจารณาด้วยความเป็นขันธ เป็นธาตุ ถ้าพิจารณาอย่างนี้จะทำให้เขาเหล่านี้เกิดภาวนา เมื่อปัญญาภาวนาเกิดก็จะละวิปลาส

วิปลาส คือ ความจำ มี ๓ อย่าง คือ

๑. สัญญาวิปลาส คือ ความจำที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

๒. จิตตวิปลาส คือ ความรู้ที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

๓. ทิณฐวิปลาส คือ ความเห็นที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

และเป็นไปในธรรม ๔ คือ สติปัญญา ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม

หมายความว่า ความจำ ความคิด ความเห็น มันคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงว่า

กาย ความจริงเป็นของไม่งาม แต่เรามองไปว่างาม มันก็เกิดกิเลส ตัณหา ราคะ เป็นต้น

เวทนา โดยธรรมชาติเป็นทุกข์ แต่เราจำได้ คิดได้ เห็นได้ ว่ามันเป็นสุข เช่นเรามีทัศนะและมุมมองเป็นสุขนิยม สุกโต่ง ขวนขวายปัจจัย ๔ มาให้กับตน ให้ตนเองมีความสุข โดยส่วนตัว

จิต ธรรมชาติเป็นของไม่เที่ยง ไม่จีรัง ไม่ยั่งยืน แต่เรายึดว่าจิตเป็นของเที่ยง จีรัง ยั่งยืน แสดงว่าจิตวิปลาส ฉะนั้นบางคนมาปฏิบัติบางคนอยากจะให้จิตสงบนิ่งอารมณ์เดียวซึ่งมันก็ผิดปกติ เพราะจิตมีธรรมชาติคิด พระพุทธเจ้า

จึงเปรียบเทียบจิตที่
มีความไม่นิ่งเหมือน
ลิง เมื่อจิตเป็นของ
ไม่นิ่ง แต่เราบังคับให้
มันนิ่ง เมื่อนิ่งไม่ได้
เราก็คิดว่าเราปฏิบัติ
ธรรมไม่ดี ไม่ได้ผล ไม่
สงบ ฟุ้งซ่านตลอด
คิดทั้งวัน

ดังนั้นเราต้องมาเปลี่ยนความคิด
ดีของจิตใหม่จากจิตคิดไม่ดีเป็น
 คิดดี เหมือนกับว่าเรามีพื้นดินที่มี
 แต่หญ้า มีแต่วัชพืช เมื่อเราลงทุน
 ครั้งแรกโดยการกำจัดวัชพืช กำจัด
 หญ้าออกให้หมด แล้วเราลองปลูก
 ต้นพืชผักใหม่ที่เรากำลังปลูก พืช
 ผักที่เราปลูกก็เจริญเติบโตในผืนดิน
 ที่เคยเป็นที่เกิดของหญ้า เป็นที่เกิด
 ของวัชพืช มาเปลี่ยนเป็นพืชพันธุ์
 ธัญญาหาร มันก็ได้ แต่ลองคิดดู
 ว่าการเปิดหน้าดินใหม่ พืชหญ้า
 หรือวัชพืชมันงอกออกมาแข่งกับ
 พันธุ์ผักที่เราปลูก ถ้ามองว่าถ้าปล่อย
 ต้นพืชผักที่เราปลูกกับต้นหญ้าหรือ

วัชพืชในผืนดินเดิม ถ้ามองว่าต้นไม้อื่น
 ชนิดไหนจะเจริญเติบโตดี แน่นนอน
 พืชติดดินมีภูมิคุ้มกัน มีสิ่งแวดล้อม
 ที่ดีที่เอื้อที่จะเจริญงายอยู่แล้ว ฝน
 ห่าเดียวก็งอกเงยได้แล้ว เหมือน
 กับเราทุกคนที่มาปฏิบัติธรรมที่
 วัดนี้เหมือนกับปลูกพืชใหม่ พอ
 นั่งสมาธิเริ่มฟังชาน เรื่องก็ประดัง
 เข้ามา เรื่องที่ไม่เคยคิดก็คิด เรื่อง
 ในอดีตก็ผุดขึ้นมา เปรียบเหมือน
 ฝนห่าใหญ่และคิดว่าทำไมเราไม่
 สงบ ทำไมเราจึงไม่สุข นั่นแหละ
 คือสิ่งที่มาแต่กำเนิด (สันดาน) นั้น
 แหละสภาพจิตที่แท้จริงของเราที่
 มันเป็นอย่างนั้น แต่เราไม่เคยเห็นมัน

แต่พอเราจัดการจิต
 เราใหม่ (หรือพื้นดินที่
 เตรียมปลูกพืชใหม่) เรา
 จึงรู้ว่าได้ดินของเราปลูก
 พืช หรือจิตได้สำนึกของ
 เรามันสะสมไว้มากมาย
 ทั้งจิตถึงสำนึก หรือ
 จิตได้สำนึก ฉะนั้นเมื่อ
 เราเปิดหน้าดิน ผิวดิน
 ต้นพืชที่ไม่เคยงอกมันก็
 งอก ต้นพืชที่ไม่เคยเงย
 มันก็เงย แต่ต้นพืชที่เรา
 ปลูกใหม่มันเป็นพืชอ่อน
 ใหม่ สู้ไม่ได้ ดีไม่ดีตาย
 ถ้าเราไม่ตายหญ้า

เหเหมือนเดียวกับการปฏิบัติธรรม พอเรานั่งสมาธิภาวนา ความชอบ ความไม่ชอบ ความพึงช่าน ความรำคาญ ความสงสัย มาเป็นพรวน ที่เราเรียกว่า “นิรณ” เราจะถอนได้อย่างไร เราก็กำหนดว่า “ชอบใจหนอ” “ไม่ชอบใจหนอ” “พึงช่านหนอ” “รำคาญหนอ” “สงสัยหนอ” นี่คือการถอน ถ้าเราดึงออก ถอนออกมากๆ ฟิชผักที่ปลูกก็โตขึ้น ๆ คลุมดินได้ มันก็รอด เหมือนกับเรามาปฏิบัติ ถ้าเรามีกำลังสติขึ้น มีกำลังสมาธิขึ้น มันก็รักษาจิตได้ ไม่ถูกกิเลสครอบงำ ถึงมันเกิดขึ้นมาบ้าง เราก็กำหนดละได้ เมื่อเราเข้าใจในสัจธรรมอันนี้ ความวิปลาสแห่งจิตว่า จิตเป็นของเที่ยง ความวิปลาสของจิตว่าเวทนาเป็นของสุขมันก็ไม่มี มันก็ไม่สุขไม่ทุกข์เป็นของธรรมดา และความรู้สึกที่ว่าร่างกายเป็นของสวयงาม

จิ้งยังยืนมันก็ไม่มี อันที่สี่คืออนัตตา สัจธรรมเป็นอนัตตา แต่เราคิดว่าเป็นอัตตา มีตัวตน มีสัญญาว่ามีตัวตน มีความคิดว่ามีตัวตน มีความเห็นว่ามีตัวตน ทำให้เกิดทิฏฐิมานะว่าเราเสมอเขา เราเลิกกว่าเขา เราดีกว่าเขา เราด้อยกว่าเขามากมาย ฉะนั้นถ้าเราไม่ตั้งใจที่จะศึกษาตนเอง ไม่ตั้งใจที่จะพัฒนาตัวเราเอง เราก็จะไม่มีความสำเร็จทางคุณธรรม และการที่เราอยู่ที่นี่ มาทำกิจกรรม มาปฏิบัติธรรมหน้าที่นี่ ก็มาเพื่อเพิ่มบุญกุศลให้ตนเอง มาเพิ่มพูนบารมีธรรมให้ตนเอง เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางสติปัญญาให้ตัวเราเอง มันจึงไม่ใช่เป็นสิ่งที่ควรท้อแท้ ท้อถอย จากหน้าที่นี้ เราควรจุ่มเทเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของหน้าที่นี้ แม้เราว่าเราจะปฏิบัติโดยมีเหตุปัจจัย เช่นปฏิบัติเพื่อเป็นพระราชกุศล เป็นต้น ก็เพื่อให้เกิดความฮึกเหิมต่อสู้อย่างปัจจุบันมีศาสตร์พระราชานำเอาแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เพื่อมาดำเนินชีวิตโดยให้พึ่งพาตนเอง พออยู่พอใช้

ดังเช่น ในสมัยพระพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้
ติบิณฑบาตพราหมณ์ท่านหนึ่งมีอาชีพเป็นเกษตรกร
โดยพราหมณ์ท่านนั้นถามว่าพระพุทธเจ้าว่า

พราหมณ์ : ทำไมท่านไม่ทำอาชีพของท่าน
เราไถ เราหว่านของเราเอง เราจึงมีกินมีใช้
พระพุทธเจ้าต้องการไปโปรดพราหมณ์ท่านนี้
พระพุทธเจ้าก็ตอบว่า

พระพุทธเจ้า : เราก็เป็นเกษตรกร เป็นชาวนา
เหมือนกัน

พราหมณ์ : ไหนละคันไถของท่าน ควายของท่าน

พระพุทธเจ้า : คันไถเราก็คือ หิริ
โอดตัมปะ กำลังของเราคือวิริยะ

พราหมณ์ก็เกิดความเลื่อมใส และตอบว่าเราจะ
แบ่งข้าวให้ท่าน

พระกวนารสสมาภิรัช วิ.

ตั้ง เช่น วัดรำเปิง มีนา คือ เนื้อนาบุญ (นั่นคือสงฆ์) และให้โยมมาเช่าทำนาเพื่อปลูกข้าว (วัด) เมื่อได้ผลผลิตเต็มทีโยมก็นำผลผลิตมาให้เจ้าของนาเป็นค่าเช่านา เจ้าอาวาสไม่ใช่เจ้าของนา แต่เป็นผู้รักษาผลประโยชน์ หรือผู้บริหารจัดการ

ตั้งที่โยมได้มาสร้างบุญสร้างกุศล โยมก็มาทำบุญสร้างกุศลตั้งนั้น ทุกคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเราก็ทำบุญในพระศาสนา ก็จะทำให้พระศาสดาดำรงไว้ได้ โดยมีผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา จึงเป็นเนื้อนาบุญของโลก

บุญการภาวนาอาศัยตัวเราเป็นเนื้อนาบุญของเรา เพราะสติ สมาธิ ปัญญา ความอดทนทั้งหลายอาศัยรูปนี้ อาศัยนามนี้ เป็นที่ตั้งแห่งการภาวนา หมายความว่า

เอาตัวเราเป็นที่พึ่งของเรา เมื่อเราเอาตัวเราเป็นเนื้อนาบุญของเรา เวลาเราทำบุญเราไม่ต้องสงสัยว่าเราควรจะทำหรือเปล่า เพราะบุญภาวนาเป็นเรื่องของเรา เรารู้เองว่าเราดี หรือไม่ดีอยู่ที่ใจเรา ถ้าเรารู้ว่าไม่ดี เราจะละทิ้งความชั่วหรือความไม่ดีเราจะทำอย่างไรให้ดีขึ้น ถ้าเรารู้ว่าดีเราทำให้ดีมากขึ้นได้อย่างไร ฉะนั้นไม่ต้องกลัวกิเลสหมด ฉะนั้นเราต้องเข้าใจว่าโลกภายนอกที่เราอยู่กับเขามันมีมุมมอง ฐานะ ทัศนะ ภาวะที่แตกต่างกัน นั่นคือการสร้างเหตุสร้างปัจจัยให้เกิดปัญญา ถ้าเข้าใจอย่างนี้ว่าการปฏิบัติธรรมนั้นไม่ใช่การปฏิบัติธรรมเพื่อดับกิเลสอย่างเดียว แต่เป็นการ

เป็นการปฏิบัติธรรมเพื่อระงับกิเลสก็มี ปฏิบัติธรรมเพื่อรู้เท่าทันกิเลสก็มี ปฏิบัติธรรมเพื่อใช้กิเลสก็มี เหมือนกับปุถุชนธรรมดา มีศีล ๕ คือ เรายังมีตัณหา ราคะ เรามีภรรยา มีบุตร มีหลาน สืบสานครอบครัว ไม่ได้หมายความว่าเรากิเลสหมด ฉะนั้นไม่จำเป็นจะต้องล้างกิเลสให้หมดสิ้นเสมอไป แต่เราปฏิบัติเพื่อให้ถูกที่ถูกทาง ให้เหมาะสมกับภาวะ ถ้าเราใช้ให้เป็นประโยชน์ มันก็มีประโยชน์ระดับหนึ่ง เหมือนกับเราเอาปุ๋ยมูลสัตว์หว่าน มันก็มีประโยชน์สำหรับทำกิจกรรมการเกษตร แต่เราไม่สามารถมาทำในงานผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ได้ เช่นเดียวกัน ถ้าเราปฏิบัติธรรม ถ้าเราอยู่ในฐานะเป็นพระ เป็นเณร กาลใดที่ชาวบ้านเขาทำได้ เราทำไม่ได้ ถ้าเราก็ก็น่าถูกชาวบ้านตำหนิ แต่บางอย่างก็เป็นไปตามปัจจัย เช่น การถ่ายทอดการปฏิบัติ

ธรรมแบบออนไลน์ สามารถชมได้ทั่วโลก มีประโยชน์
ใหม่ดี แต่บางคนบอกว่า เป็นพระไม่ต้องมีอุปกรณ์ใน
การถ่ายทำแบบนี้มันก็อยู่ได้ แต่การเผยแพร่ธรรมก็ได้
เฉพาะคนบางกลุ่มที่อยู่ในวัด ในศาลา ดังนั้นเราต้อง
ดูที่เจตนาในการใช้ และประโยชน์ที่ได้รับกับบุคคลที่
ไม่ได้มาปฏิบัติที่วัดและได้ฟังธรรมเหล่านี้ได้เพียงแค
อาศัยอุปกรณ์ตัวนี้ได้รับประโยชน์กับผู้อยู่ต่างบ้าน
ต่างเมือง ต่างประเทศ อยู่ที่ใช้สอย ถ้าเราใช้ถูกก็
เป็นประโยชน์ เราใช้ผิดก็เป็นโทษ การปฏิบัติธรรมก็
เหมือนกันเราใช้ใจนี้แหละ เราใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย
ใจ ให้เป็นคุณ มีสติสัมปชัญญะ มันก็เป็นคุณ ถ้าเรา
ใช้โลภะ โทษะ กำกับมันก็เป็นทุกข์ มันอยู่ที่ว่าเรา
ใช้อย่างไร ให้ดีก็เป็นคุณ ใช้อย่างไรก็เป็นโทษ เราเข้าถึง
สัจธรรมตัวนี้ว่า สิ่งนี้มีอยู่จริง แต่ว่าเราจะปรับให้มี
ประโยชน์ระดับไหน ระดับโลกียะ หรือระดับโลกุตตระ
ระดับที่จะให้เข้าถึงมนุษยสมบัติ หรือนิพพานสมบัติ
มันอยู่ที่เรา เราจะเอากายใจของเราเป็นเนื่อนาบุญ
ของเรา ก็คือบุญที่เราประพฤติ ปฏิบัติ ในการเอาตัว
เราเพื่อให้เกิดบุญกุศลให้กับตัวเราเอง เรามีพื้นที่ของ
เราเพื่อปลูกผัก มันก็เป็นผักของเรา มันจะมีคุณภาพ
แค่ไหนอย่างไรก็เป็นผลงานของเราโดยตรงเพราะเรา

ปลูกเอง เราภาวนาเอง เราปฏิบัติเอง เราได้แค่นั้นก็อยู่
ที่ตัวเราเอง เราจะโทษคนอื่นไม่ได้นอกจากตัวเราเอง ถ้า
เราใส่ใจก็ได้บุญมาก ถ้าเราไม่ใส่ใจก็ได้บุญน้อย

ฉะนั้นบุญภาวนา จะถือว่าเป็นอกจากบุญ
ภาวนาโดยตรงแล้ว ยังมีบุญจากการฟังธรรมซึ่งเป็น
บุญภาวนาอย่างหนึ่ง ทำให้เราได้พัฒนาความรู้ พัฒนา
ความคิด พัฒนาคำพูดที่จะสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจ และมี
ประโยชน์ในการพัฒนาปัญญาของตนเองด้วย

การแสดงธรรมก็ได้ประโยชน์

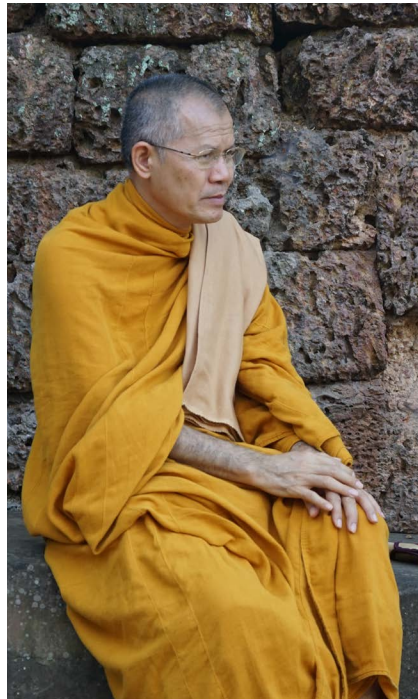
การฟังธรรมก็ได้ประโยชน์

การเจริญสมาธิ ภาวนา ก็ได้ประโยชน์

การเจริญวิปัสสนาภาวนา ก็ได้ประโยชน์

ประโยชน์มันอยู่ที่การใช้สอย ให้คุ้มค่าของ
กาลเวลา มันก็จะได้เป็นคุณกับตัวเราและสังคม ฉะนั้นเรา
ต้องมีความภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ว่าตัวเรานี้
แหละจะสามารถพาตัวเราให้รอดพ้นจากทุกข์ได้ ด้วยการ
กระทำของเรา ตามที่พระพุทธองค์ได้ตรัสว่า “ท่านนั้น
แหละเป็นผู้เดิน เราเป็นเพียงผู้ชี้แนะ เป็นผู้ชี้บอก ทาง
เดินนั้นท่านต้องเดินเอง” คำสอนของพระพุทธเจ้า นั้นเรา
จะถึงระดับไหน อยู่ที่ใช้การกระทำ หรือเรานำมาใช้ เมื่อนำ
มาใช้แล้วก็ถือว่าเราเข้าถึงพระรัตนตรัย คือพระพุทธ พระ

ธรรม พระสงฆ์ นั่นเอง เมื่อเรานำไปใช้อย่างต่อเนื่องก็จะเป็นบุญเป็นคุณต่อเรา ว่าเราก็ไม่เสียที่ได้มาเจริญภาวนา เราก็นำเอาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อจะได้ปวารณาตนเองเพื่อให้พ้นซึ่งความดับทุกข์ เพื่อมรรคผลนิพพานเป็นที่สุด

พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ.

Chapter

2

เมื่อนับย้อนไป ๒,๖๐๕ ปี หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ตรัสรู้แล้ว พระองค์ได้ทรงแสดง “ธรรมจักรกัปวัตตนสูตร” เป็นพระสูตรว่าด้วยเรื่องของธรรม “จักร” คือการหมุนไปของกงล้อธรรม แก่พระปัญญาจักตัญญู ปาอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งเป็นป่าอันเป็นที่อาศัยของฤาษีอันเป็นที่ให้อภัยแก่เนื้อ หรือที่จะพูดว่าเป็นอุทยานสัตว์ป่า ซึ่งเป็นการประกาศธรรมหรือเปิดเผยในสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้อย่างเป็นทางการต่อบุคคลที่พระองค์มีเป้าหมายว่าพระองค์

พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ.

จะสอนให้เขาได้เข้าใจในสิ่งที่พระองค์ทรงตรัสรู้ ก่อนที่พระองค์จะสอนเขาให้รู้นั้นพระองค์ก็ทรงชี้สิ่งที่คนในยุค นั้น คือทางตัน หรือทางที่ไม่ก่อให้เกิดการพ้นทุกข์ คือ **กามสุขัลลิกานุโยค** เป็นการที่เราดำเนิน

อยู่เป็นนักบวชที่มีความพร้อมที่จะออกจากโลก มีวิธีการ คือ

(๑.๑) **ทิฏฐธัมมสนิพพาน** คือการ พัวพันในกามในความสุขสบายอยู่ บนมนุษย์โลกให้อิ่มหนำสำราญ ซึ่งถือว่าเป็นการพ้นทุกข์แล้ว หรือเรียกว่า การเสพโลกทางวัตถุนิยม หรือบริโภคนิยม คือการดิ้นรนหาความสะดวกสบายแก่ตนเองและมวลมนุษย์ด้วยกันด้วยวิธีการต่าง ๆ

ที่ไม่คำว่าหยุด เช่น เครื่องอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย ยานพาหนะ ฯลฯ หรือที่เราเรียกว่า

(๑.๒) **อัสติกลมถานุโยค** คือการ สามารถก้าวข้ามกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง ด้วยการชดใช้กรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยทำตนเองให้ลำบากเกินไป เพื่อให้วิบากกรรม

ที่เรามีทุกข์จากการแก่ ความเจ็บ ความตายในโลกนี้หมดไป เช่น การ
ทรมาณร่างกาย ฯลฯ เราเรียกว่า “ทุกกรกิริยา”

(๑.๓) *มัชฌิมาปฏิปทา* คือทางสายกลาง โดยการชี้เห็น
คุณธรรมที่เราพัฒนาเพื่อให้เกิดความสุขกายและสุขใจ ที่เรา
เรียกว่า มรรคมีองค์ ๘ ประกอบ ได้แก่ สัมมาทิฐิ หมายถึง
การปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามความเป็นจริงด้วยปัญญา สัมมา

(ถูกต้อง) + ทิฐิ (ความเห็น) รวมกันแล้วแปลว่า ความเห็นถูก ซึ่งเป็น
ตัวปัญญาสัมมาทิฐิ ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่

๑. สัมมาทิฐิขั้นโลกิยะ เป็นขั้นมหากุศลที่จะนำพาเราให้ได้มนุษย
สมบัติ สวรรค์สมบัติ เป็นเบื้องต้น หรือที่เรียกว่า “ทิฐุชุกรม”
ซึ่งเป็นปัญญาตามแนวแบบบุญกิริยาวัตถุ ทิฐิ (ความเห็น) + อุช

(ตรง) + กรรม (การกระทำ) รวมกันแล้ว แปลว่า การกระทำที่ตรงที่ไม่ผิด มีอยู่ ๑๐ ประการ คือ มีความเชื่อว่าการให้ทานมีผล ทั้งถึงปัจจัย ๔

- ๑) มีความเชื่อว่า การบูชามีผล เช่นการนำดอกไม้ธูปเทียนมาบูชาพระรัตนตรัย หรือการบูชาถวายเทียนพรรษา เป็นต้น
- ๒) มีความเชื่อว่า การปฏิสังขรณ์ การต้อนรับมีผล เช่นการชี้แนะนำสถานที่ เป็นต้น
- ๓) มีความเชื่อว่า โลกนี้มีจริง โลกหน้ามีจริง
- ๔) มีความเชื่อว่า คุณบิดา-คุณมารดา มีจริง
- ๕) มีความเชื่อว่า สัตว์โลกที่เกิดขึ้นด้วยอำนาจของกรรม เป็นอุปกิเาะ เป็นเทวดา เป็นอมนุษย์มีจริง
- ๖) มีความเชื่อว่า กรรมที่เราทำสามารถลิขิตชีวิตเราได้จริง

๗) มีความเชื่อว่าผู้ที่มีสมณะพราหมณ์นักบวช
ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นเนืองนาผลบุญของโลกที่
ปฏิบัติดีมีอยู่จริง

๒) สัมมาทิฐิขั้นปรมัตถ หรือขั้น

โลกุตตระ ตามแนวของอริยสัจ ๔ นั้น เป็นสัมมา
ทิฐิที่พระพุทธเจ้าสอนให้แก่ท่านโกณฑัญญะ
และปัญจวัคคีย์ทั้งหมด คือชี้ให้เห็นสังขารว่า
นี่คือทุกข์ นี่เป็นเหตุแห่งทุกข์ นี่คือความดับ
นี่คือข้อปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพ้นทุกข์ ซึ่งเป็น
สภาวะธรรม

“ชาติปิ ทุกขา” ความเกิดก็เป็นทุกข์

ไม่ว่าคนเราเกิดมาไม่ว่าจะเป็นพระราช
เป็นเศรษฐีหรือยาก เป็นหญิง เป็นชาย เป็น
บุคคลระดับใดก็ตามแต่ เกิดแล้วก็ทุกข์เหมือนกัน
หมด แก่เป็นทุกข์ ตายเป็นทุกข์เหมือนกันหมด นี่
คือสังขารที่เป็นอริยสัจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราเห็นคนใน
โลกนี้ว่าบางครั้งบางคนประสบกับเหตุเภทภัย
โดยธรรมชาติบ้าง ประสบกับเหตุเภทภัยแบบทาง
สังคมโดยถูกสังคมประณามบ้าง ภัยที่เกิดจากโรค
ระบาด อย่างนี้เป็นต้น แม้ว่าเราจะอยู่ในประเทศ
ที่เจริญสูงสุดก็มีเภทภัยเหมือนกันหมด

“ชราปิ ทุกขา” ความแก่ก็เป็นทุกข์

อายุมากขึ้นก็เป็นทุกข์ ถึงแม้ใจสู้
แต่ร่างกายไม่ไหวก็เป็นทุกข์ แก่แล้วไม่สบาย มีโรคภัย
ไข้เจ็บมาเบียดเบียน

“มรณัมปิ ทุกขัง” ความตายก็เป็นทุกข์

มรณะ หรือ มรณะ (แปลว่า การทอดทิ้งร่างกาย)
+ ทุกขะ (แปลว่า มันทนอยู่ไม่ได้)

ภาวะที่จิตดับ ภาวะที่กายดับ คนที่มีอภิญญา
จิต คนที่เขารู้วาระจิต เขาจะรู้ว่าผู้ตายที่ยังมีความ
ห่วง ความอาลัย ความกังวล ความยึดมั่น - ถือมั่น
อยู่ หรือที่เราเรียกว่าอุปาทาน เมื่อตายก็จะทรมาณ
ปล่อยวางไม่ได้ แต่คนที่ทำใจได้ ฝึกใจได้ ความตาย
ของเขาจะลดความยึดมั่นในร่างกาย ในสังขาร ถ้าเรา
ฝึกเราก็พอทำใจได้ ความกังวล ความยึดมั่น ความยึด
ติดมั่นก็ไม่มี ก็จะมีทุกข์น้อย แต่ก็ยังเป็นสภาวะทุกข์
เพราะว่าสิ่งไหนเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นก็เป็ทุกข์ ทุกข์
ตัวนี้แปลว่า ทนอยู่ในสภาวะเดิมไม่ได้แล้ว ร่างกาย
นี้ไม่สามารถดำรงให้อยู่ให้เป็นมนุษย์ต่อไปได้แล้ว
ร่างกายของเราไม่สามารถให้เราเป็นมนุษย์สมบัติ
ได้แล้ว ทำให้จิตของเราไปอยู่ในสถานะอื่น ตาม
หลักการ กายจะต้องดับ แต่คนที่ยังมีความยึดติด มี

สามี มีภรรยา มีบุตร มีครอบครัว มีสินทรัพย์
 สถานภาพทางสังคม คนเหล่านี้ก็จะมีความรู้สึก
 เหมือนพลัดพลาดจากสิ่งที่เรารัก พลัดพลาด
 จากสิ่งที่เราชอบ เมื่อมีความตายก็ไม่พร้อมที่
 จะละสังขาร แต่คนไหนที่มีความพร้อมที่จะละ
 สังขารก็ไม่ได้แปลว่าทุกข์ แต่เป็นสภาวะทุกข์
 คือทุกข์เพราะความแตกดับไปเองโดยธรรมชาติ
 ดังนั้นมะระณัมปิ ทุกขัง ความตายเป็นทุกข์นี้
 มันเป็นภาวะที่สิ้นสุดไปโดยตามธรรมชาติด้วย

แต่บุคคลที่ธรรมชาติมันสิ้นสุดแล้ว แต่เราไม่ยอมมันก็เลย
 ทุกข์แบบทรมาน ดังนั้นเมื่อเราถึงจุดหนึ่งเราต้องยอมสภาพ ยอมละทิ้ง
 สังขารให้ได้ เพราะว่าถ้าเราเข้าใจดีแล้ว สังขารนี้ไม่ได้สิ้นสุดแค่ภพ
 ชาติมันยังมีกรรมที่เรามีบุญนำกรรมแต่งจะต้องไปเกิดใหม่ ในภพใหม่
 อีก แต่เราจะจบอย่างไร จะไปเกิดอย่างไร เกิดใหม่ก็ทุกข์อีก แต่จะเป็น
 ทุกข์แบบไหน

ถ้าเปรียบเทียบทางกายภาพเหมือนกับเราไปซื้อบ้านใหม่ ก็ทุกข์ที่ต้องตกแต่งบ้านให้งามดังใจเรา มีความละเอียดลออ ก็ทุกข์กับการสร้างที่สมบูรณ์แบบ

ถ้าเปรียบเทียบทางนามธรรม หรือทางจิตใจ ชาติปี ทุกขา การเกิดเป็นทุกข์นี้ คือการที่จิตเป็นธรรมชาติที่ว่ามันมีความทรงจำเก่า แล้วสภาพใหม่ที่เอื้อก็เป็นสภาพที่อึดอัด เหมือนกับว่าถ้าเราย้ายจากบ้านหลังนี้ไปอยู่ที่โรงแรมชั่วคราวมันก็พอทนได้ แต่ถ้าย้ายไปยังบ้านใหม่เป็นที่ดินผืนว่างเปล่า มีอุปกรณ์การสร้างทุกชนิด สร้างเอง ก็เป็นความทรมาน เปรียบเทียบว่าเราตายจากฐานะนี้ กลายเป็นที่ต้องอาศัยเงิน ไข่ของแม่ อาศัยของน้ำเชื้อของพ่อ อยู่ด้วยความทรมาน ๑ วัน ๗ เดือน ๙ เดือน คลอดออกมา ก็อยู่ในสถานะทารก กินเองก็ไม่ได้ คิดดูว่าจากที่เราเคยเป็นผู้ใหญ่ เป็นใหญ่เป็นโตอะไรก็ตามแต่แล้วมาอยู่ในฐานะที่เป็นเด็กทารกแบบเขา จิตมันก็อึดอัด แต่ก็ดำรงส่งขารต่อไป มันก็ทุกข์มากๆ

พระองค์ท่านจึงได้สอนโกณฑัญญะ และ ปัญจวัคคีย์ทั้งหมด คือชี้ให้เห็นสังขธรรม ว่านี่คือทุกข์ (ความเกิด ความแก่ ความตาย) นี่เป็นเหตุแห่งทุกข์ (ตัณหา ความทะยานอยาก) นี่คือความดับทุกข์ (การดับตัณหา ความทะยานอยาก) นี่คือข้อปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพ้นทุกข์ (ดับตัณหา ดับความทะยานอยาก ต้องอาศัยปัญญา ศีล สมาธิ) ถ้าเราสามารถดับด้วยปัญญา ศีล สมาธิ โดยสมบูรณ์แล้วเราก็จะสามารถทำให้เราก้าวข้ามทุกข์ในอริยสัจได้ เหตุแห่งทุกข์ในอริยสัจได้ ซึ่งเป็นมุมมองที่พระองค์สอนให้แก่ท่าน ปัญจวัคคีย์ให้เห็นความดับทุกข์ที่เป็นปรมัตถธรรม จนทำให้ท่านโกณฑัญญะรู้แจ้งด้วยใจภายใน ว่า จิตใจโปร่งใสและรู้ด้วยใจภายในว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นก็ดับเป็นไปธรรมดา ท่านจึงเห็นปัญญาโดยชอบท่านจึงบรรลุธรรม หรือธรรมะ พิสมัย เมื่อท่านโกณฑัญญะได้บรรลุธรรมแล้วก็เกิดศรัทธาที่จะเดินตามทางของพระพุทธเจ้า จึงขอบวช ฉะนั้นพระสงฆ์จึงเกิดขึ้นครั้งแรกจากการที่ท่านโกณฑัญญะออกบวช และก่อให้เกิดพระรัตนตรัย ครบ ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ด้วยการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า

“อริยสัจ ๔” ที่เป็นส่วนของธรรมะ และส่วน
 ของปรมัตถธรรม ดังนั้นจุดเริ่มต้นของพระ
 สงฆ์จึงเกิดขึ้นวันนี้ คือ “วันอาสาฬหบูชา”
 และเป็นจุดเริ่มต้นของสาวกของพระพุทธเจ้า
 หรือที่เรียกว่า “พระสงฆ์” เมื่อ ๒,๖๐๔ ปี
 มาแล้ว จวบถึงทุกวันนี้ มีพระภิกษุ
 ที่ออกบวชที่ดำรงพระศาสนาอยู่ทุกวันนี้และ
 จะมีต่อไปอีกหลายร้อยปี พันปี ตามสภาพ
 หรือสถานการณ์ของโลก เราก็มองไปตามเหตุ
 ตามปัจจัยหลัก ผู้ใดไม่พร้อมที่ออกบวช ไม่มี
 อุปนิสัยในการออกบวช ก็เป็นสาวกในลักษณะ
 อุบาสก อุบาสิกา ศฤหุสฺถ์ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้ง
 พระโสดาบัน พระสกิทาคามี หรือแม้แต่พระ
 อนาคามี แต่ถ้าผู้ใดที่เป็นปุถุชนพร้อมหรือมี
 อุปนิสัยในการออกบวชก็ออกบวชได้ แต่จะมา
 ดำเนินมาบวชทำไมเมื่อคุณยังมีกิเลสอยู่ มัน
 ขึ้นกับอุปนิสัย ถึงแม้มีกิเลสอยู่หรือทำผิดวินัย
 มันอยู่ที่เจตนาในการคิดศีล ผิดธรรม ผิดวินัย
 ถ้ามีเจตนาโดยสันดานก็ควรที่จะดำเนิน ถ้าทำ
 ไปด้วยความจำเป็น จำยอมด้วยปัจจัยอื่น มัน
 ก็อยู่ที่การแก้ไขตนเอง ฝึกฝนปฏิบัติมันก็จะดี
 ขึ้น มันอยู่ที่ความพากเพียร

เนื่องในวันอาสาฬหบูชาวันนี้ ญาติโยมก็มาเรียน มาศึกษาด้วยการอยู่ร่วมกัน และเจริญภาวนา เติบงกรรม นิ่งสมาธิ ร่วมกิจกรรม นี่ก็จะเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ความเจริญของพระศาสนา

จะชี้ให้เห็นคนที่แยกแยะธรรมะ บุคคล กับ ข่าวนสาร ก็จะไม่หวั่นไหว คนที่ตกอยู่ในภาวะข่าวนสาร ที่ครอบงำจิตใจจนไม่สามารถจะพิจารณาข้อผิดข้อถูกได้เขาก็สะท้อนวงการสงฆ์ หรือวงการพระศาสนา ถ้าเรามีการแยกแยะได้ เรื่องธรรมะเป็นเรื่องของชีวิต ชีวิตของเราทุกคนเราต้องฝึกฝนตนเอง เอาตนเองเป็นที่ตั้ง บุญสุจริตอยู่ที่ใจเราเป็นที่ตั้ง จึงเป็นการกอบกู้ศาสนา และทำให้สังคมศาสนาของเรานั้นมีบุคลากร คือภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือเย็นเป็นสุขแก่สังคมต่อไปจะยั่งยืนนาน

ธรรมะใน “วันอาสาฬหบูชา” “วันเข้าพรรษา” และถือว่าเป็นที่เราได้ทำคุณงามความดีเพื่อถวายพระราชกุศลถวายแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ซึ่งพระองค์มีพระชนมายุอายุครบ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันเข้าพรรษาดังนี้ ในฐานะที่พระองค์เป็นพุทธมามกะ เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก เป็นประมุขของชาติที่จะต้องดูแลพระศาสนา ฉะนั้นสิ่งใดที่ก่อให้เกิดคุณ ก่อให้เกิดความอยู่ได้ของพระศาสนา พระองค์ก็ต้องให้ความสนใจดูแลเพื่อให้เกิดเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อมวลมหาชนสืบต่อไป จากการทำที่พระศาสนานั้นถูกต้อง ดีงาม และบริสุทธิ์ ภิกษุสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกา ก็ต้องช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนาด้วยการนำเอาหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อให้จิตใจเป็นมหากุศล เพื่อความดับทุกข์และพระนิพพานเป็นที่สุด จงบังเกิดผลกับพวกเราทั้งหลาย

Chapter

3

“บุญ” คือ สภาพจิตที่เป็นจิตเป็นบวก สภาพจิตที่คิดแล้วเกิดคำพูด และการกระทำเป็นบวก ที่เป็นคุณ ไม่มีโทษ ทั้งปัจจุบันและอนาคต เป็นเหตุให้เกิดความฉลาด ความเจริญ หรือ

“บุญ” คือความรู้สึที่ดีงาม บุญเกิดจากการอ่อนน้อม เช่น การเวียนเทียนด้วยบุญเราจะนึกถึงพระรัตนตรัย ที่เรียกว่า บุญเกิดจากการอ่อนน้อม

“ทำบุญ” คือการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นคุณกับเรา ในอนาคต ถึงแม้เราคิดว่าการมาทำบุญไม่เป็นบุญเป็นคุณ

เช่น เราเป็นเด็กไม่ยอมไปโรงเรียน แต่ถูกพ่อแม่และคุณครูบังคับ พ่อแม่บังคับให้ปฏิบัติธรรม หรือบวช ซึ่ง ณ ขณะนั้นเราไม่เห็นประโยชน์ แต่เมื่อเวลาล่วงไปเรากลับดีในวันข้างหน้า และมีความคิดชอบคุณพ่อแม่ หรือคุณครูที่บังคับให้เราศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติธรรม หรือบวช และรู้คุณค่าหรืออานิสงส์

การทำบุญ ทำได้ ๓ ทาง คือ

(๑) ทำบุญทางกาย คือ การทำงาน หรือการกระทำที่ไม่มีโทษ เช่น อาชีพพยาบาล อาชีพแพทย์ อาชีพครู เป็นต้น ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ แต่ถ้าแพทย์หรือพยาบาลที่มีปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ เช่น การทำแท้งด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ เพื่อให้แม่ของเด็กไม่มีปัญหาทางสังคม แต่ความจริงมันก็เป็นบาป แม้กระทั่งการเลี้ยงต้อนรับ การเลี้ยงส่ง การแต่งงาน หรือการบวชพระ ที่มีเครื่องดื่มของเมา ถึงแม้จะเป็นการยอมรับของสังคม ซึ่งทำให้เกิดพิษสะสมและเป็นภัยเมื่ออายุมากขึ้น จากการสูบ การเสพ

(๒) ทำบุญทางวาจา คือการมีสติรู้จักผิดชอบชั่วดี มีหิริโอตตปละ การกล่าวเท็จ การกล่าวยุยง ส่อเสียด กล่าวคำหยาบคาย หรือพูดเพ้อ

(๓) ทำบุญทางใจ คือ การสำรวมจิตใจ มิให้ใจของเราได้ตกไปในฝ่ายที่ไม่ดี เป็นอกุศล ตั้งใจว่าจะคิดแต่สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เป็นกุศล ไม่เป็นโทษ เป็นพิษภัยแก่ตนเองหรือผู้อื่น

“อิม สักกาเร ทุกคะตะปณณา
การะภูเต ปะฏิคคัณหาตุ”

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอ
พระองค์จงรับเครื่องสักการะทั้งหลาย
เหล่านี้ อันเป็นบรรณาการของคนยาก
ทั้งหลายเหล่านี้ คนยาก หรือ “ทุกค
ตะ” หมายถึง ผู้ที่ไม่มีอริยทรัพย์ ผู้ที่ไม่มี
คุณธรรม เช่น ปุถุชน

“อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ”

เพื่อประโยชน์และความสุขแก่
ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญฯ

ดังที่เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วย
“อามิสบูชา” เป็นการบูชาของทุกคะตะ
เป็นการบูชาด้วยอามิส หรือบูชาด้วยวัตถุ
ได้แก่ รูป เสียง รส สัมผัส

ถ้าเมื่อใดเราลงมือภาวนา ก็เป็น
“ปฏิบัติบูชา” ปฏิบัติบูชาจะทำให้เราได้
อริยทรัพย์ พ้นจากทุกคะตะ เป็นคนไม่จน

มีขอทานที่ป่วยเป็นโรคเรื้อน
คนหนึ่ง ชื่อ “สุปปพุทธกฐฐิ” วันหนึ่ง

สุปพุทธกฏฐิมิมีความคิดว่ บรรดาคหบดี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย
ที่มเฝ้าพระพุทเจ้า ส่วนมากจะเป็นคนใจบุญ มีฐานะ ถ้าเราจะไป
ขอทานที่หน้าวัดก็คงจะมีโอกาสได้อาหารเป็นแน่ จึงไปที่ประตู และ
ได้ฟังธรรมจากพระพุทเจ้า และมีความคิดว่พระพุทเจ้าได้แสดง
ธรรมให้ท่านโดยตรง จึงได้บรรลุเป็นพระโสดาบันทันที และอยางจะ
เข้าไปกราบทูลพระพุทเจ้าให้ทรงทราบว่ได้ทรมภัยใน และได้
บรรลุธรรมแล้ว ก็กลัวว่เขาจะขับไล่ ก็เดินออกจากวัด ซึ่งพระอินทร์

หรือพระสักกะเทวราชรู้ว่าสุปปพุทธได้บรรลุธรรม ก็ต้องการทดสอบกำลังใจว่าสุปปพุทธจะมั่นคงจริงหรือไม่เพียงใด จึงมาปรากฏกายลอยอยู่ในอากาศต่อหน้าสุปปพุทธะ ประกาศตนว่าเป็นพระอินทร์ ขอให้สุปปพุทธะกล่าวว่า พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีจริง ถ้าหากสุปปพุทธะพูดก็จะบันดาลให้หายจากโรคร้าย และยังจะเสกสมบัติเงินถุงทองให้เป็นเศรษฐี ซึ่งสุปปพุทธะขอทานขี้เรื้อน ซึ่งบัดนี้เป็นพระโสดาบัน

มันคงในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ยอมกล่าวตามที่พระอินทร์ต้องการให้กล่าว ทั้งยังต่อว่า พระอินทร์เสียอีกว่าให้กล่าวคำอันไม่สมควร ยังกล่าวว่า สิ่งที่พระอินทร์นำมาล่อใจนั้นไม่มีค่าอะไรเลย เพราะตนมีอริยสมบัติ ซึ่งเป็นทรัพย์ใหญ่อันมีค่าประมาณมิได้อยู่แล้ว

วันรุ่งขึ้นพระพุทธเจ้าก็ไปนิมิตบาต ก็เห็นสุปปพุทธกุฎฐิสิ้นใจใกล้กองขยะ พระพุทธเจ้าก็ให้พระสงฆ์ทั้งหลายยกร่างสุปปพุทธกุฎฐิเผา และเมื่อกลับวัด พระสงฆ์ก็ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า คติสุปปพุทธ คืออะไร เขามีบุญ มีกรรมอะไร พระพุทธเจ้ากล่าวว่า สุปปพุทธเป็นสหายของพระสักกะเทวราช บุญที่บรรลุธรรมเป็นโสดาบัน และเขามีกรรมจากการใส่ร้ายป้ายสี

ฉะนั้น ปฏิบัติบูชา ทำให้เราออกจากอบาย
ได้และได้อริยทรัพย์

ปฏิบัติอามิสบูชา ทำให้เราเกิดในเทวโลก
แต่ไม่ถึงขั้นได้อริยทรัพย์

ส่วนการบูชาดอกไม้ต่อพระธาตุเจดีย์ เรา
ก็น้อมนี้กว่าเราบูชาในสิ่งที่ควรบูชา เคารพในสิ่งควร
เคารพ นับถือในสิ่งที่ควรนับถือ ไหว้ในสิ่งที่ควร
กราบไหว้ หรือให้เราได้รับการเคารพ นับถือ บูชา
หรือกราบไหว้โดยชอบธรรม หรือทำกับเราด้วย
ความเต็มใจ ด้วยความจริงใจ ซึ่งเราจะได้เกิดใน
สกุลสูงเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น โคตรมะโคตร
คือโคตรของพระพุทธเจ้า

การเวียนเทียน โดยไม่มีทิฐิฐิมานะ ก็เป็นบุญถ้า
บุญส่งผลก็ทำให้เราเกิดในสกุลที่สูงเช่นเดียวกัน

การเวียนเทียนด้วยรูปเทียนดอกไม้ มีที่มาดังนี้

“เทียน” สำหรับบูชาคุณพระธรรม เพราะเมื่อเราจุดเทียน ไส้เทียนจะไหม้ ไช หรือขี้ผึ้งจะละลาย เหมือนกับพระธรรม เกิดขึ้นในใจเราทำให้ความสว่าง ความมืดหายไป ความไม่รู้ ความเขลาจะหมดไปจะทำให้ขจัดกิเลส ไส้เหมือนภพชาติ ไชเหมือนกับบุญกรรมที่เราเลี้ยงชีวิตก็จะหมดไปไม่หวนกลับมา (คือการไม่เกิดอีก)

“ธูป ๓ ดอก” สำหรับบูชาคุณพระพุทเจ้า เนื่องจากธูปมีกลิ่น กลิ่นกระจายไปทั่วทิศฉันทิ พระกิตติคุณของพระพุทเจ้า ก็กระจายไปทั่วสารทิศเหมือนกลิ่นธูป คุณของพระพุทเจ้า ๓ ประการ คือ พระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ

“ดอกไม้” สำหรับบูชาคุณพระสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์มาจากต่างพ่อ ต่างแม่ ต่างสกุล ต่างครอบครัว แต่เมื่อมาอยู่ด้วยกันในสังคมและพื้นฐานเดียวกัน ย่อมงดงามด้วยข้อปฏิบัติของศีล การที่จะเอาดอกไม้ดอกเดียว หรือหลายดอก จะได้บุญเท่ากันไหมก็อยู่ที่ใจ อยู่ความตั้งใจ และอยู่ที่ความเจตนาเป็นสำคัญ ถ้าเราไม่มีดอกไม้ รูปเทียน แต่เราสามารถเวียนเทียนด้วยการพนมมือได้ ซึ่งเราเรียกว่า ประทักษิณ คือการเวียนขวา หรือเวียนตามเข็มนาฬิกา และนี่ถึงพระพุทธรคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ก็ได้บุญเหมือนกัน เจตนาอยู่ที่ความอ่อนโยน ความปลื้มปิติ

Chapter

4

คืนนี้เป็นคืนวันวิสาขบูชา ฉะนั้นเราน้อมความรู้สึกของเราที่จะนึกถึงประโยชน์ของวันนี้ บอกได้ทั้ง ๒ อย่าง ด้วยความเป็นธรรมะสังเวช เรานึกถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษาของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันที่เฉลิมฉลองทรงพระเจริญ “ที่ขยายโก โทตุ มหาราชฯ” เราได้ทำกิจนี้ ๗๐ กว่าปีในฐานะที่พระองค์ขึ้นครองราชย์ แต่ ณ ปีนี้เป็นต้นไป เราจะได้ไม่ได้นึกถึงวัน “ที่ขยายโก โทตุ มหาราชฯ” แต่เป็นวันที่ระลึกถึงมหาราช คือวันที่ ๑๓ ตุลาคม เพื่อถวายพวงมาลา พวกเราก็นึกถึงวันดับขันธปรินิพพานขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้ามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยโบราณกาล ๒,๕๖๑ ปี และก็จะเข้าปี ๒,๕๖๒ จากการนับตามปฏิทิน

ชั้นระ (แปลว่า ชั้นที่ ๕ คือ
ร่างกาย จิตใจ) + ปริ (แปลว่า
รอบ หรือ หมด) + นิพพาน (แปล
ว่า ดับ) รวมกันเป็นชั้นธปรินิพาน
(แปลว่า การดับรอบซึ่งชั้นที่ ๕)
ในพระสูตร ท่านได้กล่าวนิพพาน
ไว้ ๒ อย่างคือ

(๑) สอุปาทิเสสนิพพาน คือ นิพพานที่ยังมี
ชั้น ๕ นั่นคือการดับกิเลสแต่ยังมีชั้นอยู่ เช่น
พระพุทธองค์ดับกิเลสในวันตรัสรู้เป็นอนุตตรสัม
มาสัมโพธิญาณ ณ ต้นโพธิ์ และชั้น ๕ ยังดำรง
อยู่อีก ๔๕ พรรษา เมื่อยังมีชั้น พระองค์ยังมี
พระวรกาย มันก็ทุกอย่างคนมีชั้น ๕ นิ่งนาน
ก็ปวดเมื่อย และพักผ่อนตะแคงอยู่หลังมานให้
พระสงฆ์สาวกแสดงธรรมะแทน มีการถวาย
การนวด ฯลฯ ในคืนนี้พระองค์บอกร่างกายไม่
ไหว พระองค์จึงให้หมอชีวกวางยาระบายให้
หมอชีวกก็ถวายโอสถระบายชำระร่างกาย และ
แช่น้ำอุ่น เพื่อให้ร่างกายสดชื่น เป็นเรื่องที่ต้อง
ดูแลรักษาชั้นบางครั้งพระองค์ก็มีโรคภัยรุนแรง
ถึงกับให้พระมหาจุนทะได้สาธยายโพชฌงค์สูตร
หรือโพชฌงค์ปริตร อาการทางกายก็เบาบางลง
จะเห็นว่าสังขารมีภาวะป่วยไข้ไม่ว่าจะเป็นใคร
มันเป็นภาระโดยทางธรรมชาติ ชับถ่าย หนัก-เบา
เมื่อยังมีชั้น ๕ ต้องมีอาหารเสวย มีห้องสุขาเพื่อ
ซับถ่าย มันก็เป็นไปตามสภาพของสังขารไม่ว่า
บุคคลนั้นจะเป็นจอมจักรพรรดิ หรือพระราชาก็
ต้องมีกิน มีขับ มีถ่าย

(๒) อนุปาติเสสนิพพาน คือนิพพานไม่เหลือ
 ชั้น ๕ นั่นคือดับทั้งกิเลสและ ดับชั้น ๕ ด้วย ที่เป็น
 วิบาก คือ นิพพานเมื่อสิ้นชีวิต ในฐานะที่เราเป็นชาว
 พุทธ และเป็นนักปฏิบัติ ต้องทำความเข้าใจคำว่า
 “นิพพาน”

“นิพพาน” มีศัพท์เดิมว่า “นิรวาณ”
 (นิร แปลว่า ไม่มี + วาณ แปลว่า ตัณหา รวมกันแปล
 ว่า ภาวะที่แห่งจิตเข้าถึงความที่หมดตัณหา หรือไม่มี
 ตัณหา) แปลว่า เครื่องเกี้ยวโยง เครื่องผูกมัด นั่นหมาย
 ถึงตัณหา ซึ่งตัณหาเป็นตัวธรรมะที่เป็นอกุศลธรรมที่
 ต้องเกี้ยวโยง เครื่องผูกมัดให้สัตว์ติดอยู่ในโลกียนิสัย
 โลกียอารมณ์ ซึ่งตัณหา มีอยู่ ๓ อย่าง คือ

(๑) กามตัณหา หมายถึง ความทะยานอยาก
 ในทวารสัมผัสทั้ง ๕ คือ ในกามรูป

(๒) ภวตัณหา หมายถึง ความทะยานอยากเป็น
 คือ ความอยาก อันมุ่งหวังให้เกิดขึ้นต่อตนทั้งใน
 ชีวิตปัจจุบัน และชีวิตในภพภาคหน้า

(๓) วิภวตัณหา หมายถึง ความทะยานอยากที่
 ไม่อยากเป็น คือ ความอยาก อันมุ่งหวังไม่ให้
 เกิดขึ้นต่อตนทั้งในชีวิตปัจจุบัน และชีวิตใน
 ภพภาคหน้า

นักปฏิบัติอย่างเราได้เจริญวิปัสสนาภาวนา เพื่อให้เกิดกุศลจิตเพื่อชำระตัณหา มี ๓ ระดับ

(๑) วิติกมกิลเลส คือ กิลเลสอย่างหยาบที่มีกำลังที่สามารถขบเจตนาที่เป็นฐานให้เกิดการกระทำทุจริต ที่เราเรียกว่าเป็นอกุศล ความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่เป็นพลังขับเคลื่อนทำให้เกิดกรรมเป็นทุจริตได้ ตัณหาประเภทนี้สามารถใช้พลังศีลคุมระงับได้

(๒) ปริยภูฐานกิลเลส คือกิลเลสอย่างกลาง ตัณหาที่เป็นปัจจัยให้จิตใจเราเศร้าหมอง ชุ่นหมอง คือนิ वर्ณธรรม เป็นพลังให้เกิดความเศร้าหมองแห่งจิตของเราไม่ผ่อนคลาย เป็นกิลเลสที่กลุ่มมรุมอยู่ในใจ ยังไม่ได้ก้าวล่วงออกมาทางกาย วาจา ตัณหาประเภทนี้สามารถใช้พลังสมาธิ (สมถภาวนา) คุมระงับได้

(๓) อนุสัยกิลเลส หมายถึง กิลเลสอย่างละเอียดที่ตามนอนเนื่องอยู่ในจิตไม่ปรากฏตัวออกมา หรือเป็นกิลเลสที่ยังละไม่ได้ จะละได้ด้วยกุศลขั้นปัญญา (วิปัสสนาภาวนา) คุมระงับเท่านั้น

เปรียบเช่นเราดื่มยาคุณท์ ที่มีจุลินทรีย์ ในยาคุณท์ ๑ ขวดมีจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในการย่อยสลายหลายล้านตัว แต่ขณะเดียวกันในอาหารที่เรากิน มันก็มีเชื้อโรคเหมือนกันมันจะไม่บริสุทธ์

ฉันทไฉนขณะที่จิตของเราทำความดี ด้วยการไหว้พระ สวดมนต์ เจริญจิตภาวนา เป็นบุญที่เรียกว่าเป็นอารมณ์ของตัณหา คือตัณหาห้ามมาเป็นอารมณ์ได้ เช่นเราทำทาน บุญจากการทำทานจะทำให้เรามีทรัพย์ แต่มันก็ถูกกระตุ้นด้วยตัณหาทันทีทันใดเมื่อก้าวออกมาจากประตูวิหาร มีคนมาขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ก็มีตัณหาว่าถ้าซื้อและถูกรางวัลจะร่วมบุญในการสร้างวิหาร หรืออธิษฐานว่าบุญที่เราทำจงตกลงบันดาลให้เราถูกรางวัลด้วยเถอะ จะเห็นว่าตัวเชื้อ คือตัวกิลเลส คือความอยาก มันฝังลึกอยู่ แม้คิดอยากดี แต่มันก็เป็นอบายมุข

ตัณหาความอยาก (นิ แปลว่า ไม่มี + วาณะ แปลว่า ธรรมะอันเป็นเครื่องผูก เกี่ยวโยง) ดังนั้น การถึงนิพพาน คือการถึงภาวะดับตัณหา ดังพระพุทธองค์ดับกิลเลสทั้งมวล เป็นต้น นี้ที่เรียกว่า “บรรลุธรรม”

พวกเราทุกคนก็มีกิเลส ถ้าเราปฏิบัติจนดับทุกข์ได้ เราก็บรรลุดุธรรมได้ ฉะนั้นมันจะเป็นยุคปัจจุบัน ๒,๖๐๖ ปีแห่งการตรัสรู้ หรือ ๒,๕๖๑ ปี หลังจากการปรินิพพานของพระองค์ จนถึงวันนี้ก็เป็นภาวะที่สัตว์โลกก็ยังมีกิเลส หรือตัณหากันอยู่ ส่วนผู้ดับกิเลสไปแล้ว หรือบรรลุดุธรรมไปแล้ว ท่านก็ดับไป แต่วิญญูณของสัตว์โลกที่ยังมีตัณหา ยังมีอีกมหาศาล พูดง่ายๆ ว่า มิติแห่งมนุษย์ปัจจุบัน มี ๗,๐๐๐ กว่าล้าน ที่จะเข้าถึงนิพพาน หรือมีสิทธิ์ที่จะบรรลุดุธรรมได้ ซึ่งอาจไม่ทั้งหมด หมายความว่ามนุษย์ทั้ง ๗,๐๐๐ ล้านเมื่อปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐานแล้วอาจจะบรรลุดุธรรม หรือเข้าถึงนิพพานไม่หมด เพราะมีผู้ไม่สมประกอบ ที่เรียกว่าเป็น อเหตุกบุคคล และ ทวิเหตุกบุคคล คือเป็นบุคคลที่ไม่มีปัญญาที่จะบรรลุดุธรรมได้ แต่บุคคลที่เป็นดิเหตุกบุคคล ที่เป็นมนุษย์ เทพ พรหม ที่มีสัมมาทิฐิ บุคคลจึงจะสามารถ บรรลุดุธรรมได้

Chapter 5

“พระใหม่” เป็นบุคคลพิเศษ เพราะได้สละชีวิตช่วงหนึ่งเข้ามาบวชเพื่อบำเพ็ญกุศล ถือศีล ภาวนา เพื่อจะได้ถวายเป็นกุศลจากการทำความดีนี้ เพื่อเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช และเราจะบวชอย่างไรให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้บุญมาก

คำว่า “บวช” คือ การเว้นไปทั่ว เว้นอกุศลทุกชนิด เว้นบาปทุกชนิด เว้นกิจที่ไม่ควรทำทุกชนิด เว้นกิจของคฤหัสถ์ที่เราควรทำ เว้นความคิดอย่างคฤหัสถ์ เว้นการนุ่งการห่มอย่างคฤหัสถ์ เว้นจากการกิน การอยู่อย่างคฤหัสถ์ เป็นวิถีชีวิตที่เราจะต้องเว้นหลาย ๆ อย่าง

การบวช เป็นวิถีชีวิตที่เราต้องฝึก ตั้งแต่การนุ่งห่ม จึงเรียก
พระใหม่่ว่า “พระนวกะ”

นวกะ เป็นศัพท์บาลี เรียกว่า ก้าว

นวกะ แปลว่า ผู้ใหม่ คือผู้ใหม่ในธรรมวินัยนี้
เราอาจจะเป็นผู้มีความชำนาญหลาย ๆ อย่าง แต่เรายังไม่
ชำนาญในธรรมวินัยนี้

เช่น หิว เป็นอย่างไร อยู่ที่บ้านหิวก็เข้าห้องครัวไม่
ว่าจะหิวเวลาใดก็กินได้ แต่อยู่ที่วัดเมื่อหิว เลยเวลาก็กินไม่
ได้ ก็กำหนด “หิวหนอ” “หิวหนอ” “หิวหนอ” บางรูป
ก็เคร่งครัด พอหลังเที่ยงฉันน้ำเปล่าอย่างเดียว ดังนั้นเรา
ต้องปฏิบัติ ซึ่งเรียกว่า “ปฏิบัติบูชา”

ซึ่งการบูชาด้วย “ดอกไม้ธูปเทียน” เป็นการบูชา
เล็กน้อย แต่ก็ได้บุญ และได้อานิสงส์

มีเทพบุตรท่านหนึ่งไปเที่ยวสวรรค์ ไปเจอ
ภิกษुरुพหนึ่งถามว่า

ภิกษุ : ท่านได้ทำบุญอะไร ถึงได้มา
เกิดเป็นเทพบุตร

เทพบุตร : ถวายดอกไม้ดอกเดียว

ตายแล้วเกิดในเทวโลก ๕๐๐ชาติ พอสิ้น
จากสวรรค์มาเกิดเป็นมนุษย์ก็ทำบุญใหม่ ๕๐๐ชาติ
จึงไม่เคยรู้จักอบายโดยเริ่มต้นที่ดอกไม้ดอกเดียว
เราทำบุญแม้แต่เพียงเล็กน้อยเราก็ได้บุญมาก

ในสมัยพุทธกาลปรากฏในคัมภีร์ธรรมบท
มีภิกษुरुพหนึ่งไปบิณฑบาตที่ไหนก็ไม่ได้จนเป็นที่
หนักอกหนักใจของเพื่อน เพื่อนภิกษุก็เลยไปเฝ้า
พระพุทธเจ้าว่า ภิกษुरुพนี้บิณฑบาตไม่ได้พระองค์ก็
เล็งดูญาณอดีตของภิกษुरुพนี้จึงรู้ว่าบุญของภิกษुरुพนี้
น้อยมาก ก็เลยบอกภิกษुरुพนี้ว่าบุญของท่านอยู่ที่
บ้านโน้น ถ้าเดินทางไปบ้านหลังโน้นจึงจะมีผู้ใส่บาตร
ให้ ภิกษुरुพนั้นจึงเดินทางไปตามที่พระพุทธองค์ทรง
ตรัส เมื่อเดินไปถึงบ้านดังกล่าวเจ้าของบ้านหลังนั้น
ก็รู้สึกประทับใจ จึงนิมนต์ภิกษुरुพนั้นให้อยู่ โดยสร้าง

อารามให้อยู่ ครอบครัวยุคก่อนนั้นก็ทำบุญกับภิกษุ ท่านนี้ตลอด ทำไมเป็นอย่างนั้นก็เพราะว่าในชาติก่อน นั้นภิกษุท่านนี้เป็นคหบดี มีทรัพย์มาก แต่ตระหนี่มาก เมื่อท่านเสร็จ มีอาหารตกพื้นคหบดีท่านนี้ก็เอาไม้จิ้มฟันจิ้มข้าวขึ้นมากินอีก แต่จิ้มไม่ได้ บังเอิญมีมดตัวหนึ่ง เดินมาคหบดีท่านนี้ก็บอกว่าให้มดไปเถอะ มดก็คิดว่า ได้ลาภก้อนใหญ่ อานิสงส์นั้นทำให้ท่านมีข้าวสารทานในชาติต่อมา ซึ่งมดตัวนี้มีบุญเก่า และชาติต่อมาก็เกิดเป็นมนุษย์ จึงได้เกิดมาเป็นเจ้าของบ้านหลังนั้น ภิกษุรูปนี้ก็เป็นคหบดีท่านนั้น ด้วยการให้ข้าวเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ของเม็ดข้าวให้มดตัวหนึ่ง ได้กินทั้งชาติ

ฉะนั้น การที่เราได้มาทำบุญ ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนาที่นี้ เราจะได้บุญในด้านรูปสวย รวยทรัพย์ รวยปัญญา

รูปสวย	คือศีลดี ทำให้รูปงาม ผิวพรรณ วรรณะ ผ่องใส หน้าตาผ่องใส สุขภาพดี
รวยทรัพย์	คือให้ทานดี
รวยปัญญา	คือภาวนาดี

การที่เราจะทำบุญเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระเจ้าอยู่หัว เราก็พยายามทำบุญที่ได้บุญมากที่สุด คือ การทำบุญแบบ “ปฏิบัติบูชา” คือการปฏิบัติบูชา

มีพระภิกษุในพุทธกาล ชื่อว่า พระจูฬปันถก เป็นหลานของเศรษฐี มีสองพี่น้อง

“พระจูฬปันถก” เป็นน้องชายของ “พระมหาปันถก” ท่านบวชตามการสนับสนุนของพี่ชาย เมื่อแรกบวชท่านเป็นคนมีปัญญาที่บวม ไม่สามารถท่องมนต์หรือเข้าใจอะไรได้เลยในเวลา ๓ เดือน จึงทำให้ท่านถูกพระพี่ชายของท่านขับไล่ออกจากสำนัก จึงออกจากสำนักแต่เช้ามีหวังจะไม่ให้ใครเห็น พระพุทธเจ้ามาเดินจงกรมอยู่ประตู่วัดพоди พระพุทธองค์ได้นั่งญาณและเห็นว่าบุคคลผู้นี้จะบรรลุธรรม พระพุทธเจ้าก็ตรัสถามว่า

- พระพุทธเจ้า : นั่นใคร ?
- พระจุฬปิ่นถก : หม่อมฉันพระจุฬปิ่นถก
- พระพุทธเจ้า : เธอจะทำอะไร ?
- พระจุฬปิ่นถก : จะกลับไปบ้านไปอยู่กับ ตากับยาย
- พระพุทธเจ้า : ทำไมละ ?
- พระจุฬปิ่นถก : ถูกพี่ชายไล่ออกจากสำนัก
- พระพุทธเจ้า : ทำไมละ ?
- พระจุฬปิ่นถก : ท้องคาถาเดียว ๓ เดือนไม่ได้ พระเจ้าค่ะ
- พระพุทธเจ้า : เธอบวชเพื่อใคร
- พระจุฬปิ่นถก : หม่อมฉันบวชอุทิศพระองค์พระเจ้าค่ะ
- พระพุทธเจ้า : เธอไม่ต้องไป เธออยู่ที่นี้แหละ

ทำให้พระจุฬปันทก มีกำลังใจ มีปิติ แล้วพระองค์ประทานผ้าเช็ดพระบาทสีขาวบริสุทธิ์ให้ท่านไปขยำ และบริกรรมว่า “รโฆทรณัง” (แปลว่า ผ้าสำหรับเช็ดฝุ่น) จนสว่าง จนในที่สุดท่านพิจารณาเห็นว่าผ้าขาวเมื่อถูกลูบมีสีคล้ำลง จึงได้พูดออกมาว่าทำไมมันดำอย่างนี้หนอ ทำไมร่างกายเราสกปรกอย่างนี้เขียวเหรอ จึงเกิดอนิจจัง จึงได้นำมาเปรียบกับชีวิตของคนเราที่ไม่มีความยั่งยืน ท่านจึงได้เจริญวิปัสสนาและบรรลุเป็นพระอรหันต์เพราะสิ่งที่ท่านพบจากการลูบผ้าขาวนั่นเอง พอบรรลุพระอรหันต์แล้วด้วยอำนาจบุญเก่าที่ทำให้ท่านโง่เขลา หายหมด กลายเป็นพระที่แตกฉาน เฉลียวฉลาด สามารถนั่งและอธิษฐานจิตเป็นพระภิกษุเต็มวัดได้และทำกิจกรรมต่าง ๆ เต็มวัด เป็นที่อัศจรรย์

เช้าวันต่อมาพระภิกษุ พร้อมทั้งพระพุทธรองค์เสด็จไปรับภัตตาหารที่บ้านหมอชีวกโกมารภักจ พอชีวกโกมารภักจ นำภัตตาหารเข้ามาถวาย พระพุทธรองค์ พระพุทธรองค์ทรงปิดบาตรและตรัสว่า “ยังเหลืออีกรูปหนึ่งในวัด” หมอชีวกจึงใช้ให้คนไปนิมนต์ พระรูปนั้นมา

คนนิมนต์เข้าไปวัดเห็นพระภิกษุนับพันที่ พระจุฬป็นถกเนรมิตด้วยฤทธิ์มนิทธิขึ้นมา จึงไม่สามารถนิมนต์ได้กลับมาราบพระพุทธรองค์

พระพุทธรองค์จึงให้คนนิมนต์กลับไปบอกพระเหล่านั้นอีกว่า พระพุทธรองค์เรียกพระจุฬป็นถกเมื่อคนนิมนต์ไปที่วัดและเรียกเช่นนั้น ปรากฏว่าพระทุกรูปตอบว่าตนคือจุฬป็นถกหมด คนนิมนต์จึงกลับมาอีก

พระพุทธรเจ้าจึงตรัสให้คอยสังเกตว่ารูปไหนพูดก่อน ให้คว้ามือรูปนั้นไว้ ปรากฏว่าคนนิมนต์กลับไปทำเช่นนั้น พอจับมือพระจุฬป็นถกตัวจริง พระที่ถูกเนรมิตก็หายไปหมด

จึงเป็นที่รู้กันว่าพระจุฬป็นถกได้กลายเป็นพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญาในครั้งนั้นเอง ในวันนั้น พระพุทธรองค์จึงทรงให้พระจุฬป็นถกทำอนุโมทนาแก่ชีวกโกมารภักจ ด้วยภาษาที่ไพเราะเพราะพริ้ง และด้วยเหตุดังกล่าว พระพุทธรเจ้าจึงยกย่องให้พระจุฬป็นถกเป็นเอตทัคคะในด้าน ผู้ชำนาญในมนิทธิ

พระภิกษุทั้งหลายกลับมาวัด ก็ได้พูดว่าอัศจรรย์จริง พระจุฬป็นถกอยู่กับหมู่คณะและพี่ชาย ๓ เดือนคาถาเดียวก็ท่องไม่ได้ แต่อยู่กับพระพุทธรเจ้าแค่เข้าเดียวเป็นผู้แตกฉาน บรรลุธรรม พระพุทธรองค์จึงตรัสว่า ที่จริงแล้วเหตุที่เราได้บรรลุธรรม มูลเหตุคือชาติหนึ่งเขาเป็นพระราชา นั่งเทียบข้างเรียบพระนคร ซึ่งมีอากาศร้อนมาก ก็เอาผ้ามาเช็ดหน้า และเห็นผ้าสกปรก มันประทับอยู่ในใจของพระราชา ซึ่งพระพุทธรเจ้าได้ นำมาให้จุดบุญนี้ของท่านมาเป็นจุดให้เกิดบุญภาวณาที่ทำให้พระจุฬป็นถกบรรลุธรรมได้ ด้วยคำว่า “อนิจจัง”

และที่ท่านโง่เขลาในช่วงแรก ก็เพราะว่าสมัยที่พระพุทธเจ้าชื่อ “กัสสปะ” ในระหว่างที่ท่านบวชอยู่นั้นท่านเป็นผู้มีปัญญา และได้ทำกรรมโดยการหัวเราะเยาะในเวลาที่ถูกผู้เขลารูปหนึ่งเรียนอุเทศ ภิกษुरुูปนั้นเกิดความอายจึงไม่เรียนอุเทศ ไม่ทำการสาธยาย จึงเป็นผลกรรมที่ท่านถูกรเพื่อน ส่งผลให้พระจูฬปันถกเป็นผู้โง่เขลา ไม่สามารถเรียนรู้พระธรรมได้เร็ว ซึ่งบุญภาวนาสามารถพลิกชีวิตของพระจูฬปันถกได้

ฉะนั้นพวกเรา ก็อย่าไปดูถูก ดูหมิ่นผู้อื่น เพราะเขาก็มีกรรมเป็นของเขา ดังนั้นเราควรสร้างบุญภาวนา อนิจจตา ทุกขตา อนัตตา หมายความว่าสรรพสิ่งทั้งหลายมันตกอยู่ในกฎของธรรมะ ๓ ประการ ที่เราเรียกว่า “ไตรลักษณ์” (ไตร แปลว่า สาม + ลักษณะ แปลว่าเสมอกันของสรรพสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้) ก็คืออนิจจัง เป็นของไม่เที่ยงเท่ากันหมด ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ บังคับบัญชาอยู่ในอำนาจไม่ได้

ดังนั้นการปฏิบัติธรรมจะได้อันสงฆ์มาก ก็โดยการเจริญสติ เจริญภาวนา เราจะได้บุญมาก เพราะเราจะเอาตัวเราเป็นเนื่อบุญของเรา ไม่ต้องไปรบกวนใคร ซึ่งปัจจุบันมีการส่งบุญทางออนไลน์ซึ่งทำบุญได้รวดเร็ว เหมือนกับนั่งหลับตาภาวนา อธิษฐานขอบุญกุศลนี้ถึงในหลวงฯ โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านใครเลย เพราะทุกรูปทุกคนมีในหลวงอยู่ในหัวใจ ซึ่งเราเรียกว่าส่งบุญทางวิถิจิต หรือเส้นทางของจิต

เหมือนกับเส้นทางบินซึ่งไม่มีถนน แต่มีระดับความสูงความต่ำของสายการบิน แต่เส้นทางของจิตมีคลื่นมาสัมผัสเรา สองสามคลื่น เช่น คลื่นวิทยุ คลื่นโทรทัศน์ คลื่นโทรศัพท์ ที่มีความถี่ต่างกันที่ทะลุกายเราไปได้หมด และไปได้ทุกที่ทั้งใต้ดิน บนดิน ใต้น้ำ ฯลฯ

แต่คลื่นจิตละเอียดกว่าคลื่นอินเทอร์เน็ท เพราะคลื่นเหล่านี้สร้างด้วยสมองคน จึงละเอียดกว่าคลื่นของทุกสิ่งทุกอย่าง ยิ่งคลื่นของบุคคลที่เป็นอริยะยิ่งละเอียด กำลังก็มาก พุทธานุภาพและพลังเมตตาของพระพุทธเจ้า พระปรีตธรรมที่เราสวดสาธยายไม่ได้หายไปไหน แต่สามารถปกคลุมหุ้มห่อเราได้อยู่ กระแสเสียง กระแสสวดมนต์พวกนี้มันยังมีพลัง พอจิตเรามีสมาธิขอบุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้ภาวนานี้ถวายแด่

พระองค์ท่าน โดยน้อมถึงภาพของพระองค์ที่เราประทับใจ นึกถึงพ่อ นึกถึงแม่ นึกถึงปู่ย่าตายาย นึกถึงบุคคลที่เราเคารพนับถือเราก็แผ่ไป ท่านเหล่านั้นจะได้อันสงฆ์ทันที

และถามว่าเขารู้ไหมก็แล้วแต่เขา บางคนก็ไม่รู้ บางคนก็รู้ ขึ้นอยู่กับกระแสพลัง พลังกิเลสก็รับได้ พลังบุญก็รับได้ พลังเมตตาก็รับได้ มันจะมีความชัดเจนหรือไม่อยู่ที่สมาธิจิตของเรา

ดังเช่นบางครั้งเราคิดถึงคน ๆ หนึ่ง เขาโทรศัพท์มาพอดี เช่นเดียวกับที่เราคิดถึงคนนั้น เราก็กดโทรศัพท์หาเขาทันที แสดงว่าพลังจิตของเราตรงกัน

ดังนั้นพลังจิตมีได้ทุกคนถ้ามีสติ และสมาธิดี ๆ เราก็มีพลังบุญที่สามารถแผ่ความดีถึงใครก็ได้ ข้ามโลก ข้ามจักรวาล ข้ามภพภูมิก็ได้ สวรรค์ก็ได้ นรกก็ได้ มันอยู่ที่พลังจิตของเราจะไปถึงไหน เช่นเดียวกับรังสีนิวเคลียร์จากดวงอาทิตย์ระเบิดออกมา รัศมีของดวงอาทิตย์ยังร้อนมาถึงโลกเราซึ่งห่าง ๙๓ ล้านไมล์ได้ เป็นต้น

ดังเช่นการนั่งสมาธิ และแผ่เป็นพระราชกุศลแต่ในหลวง แต่การแผ่แบบนี้เราไม่เรียกว่า “แผ่เมตตา” แต่เราเรียกว่า “ปฏิทานมัย” คือการสร้างบุญภวนาก่อนที่เราได้สติ ได้สมาธิ ได้ความเพียร ได้ความอดทน ถ้าเราได้มากพอแล้วก็เอาพลังนั้นส่งอริยทรัพย์ที่อยู่ในใจได้ทันที บุญกุศลใดๆ ที่เราทำในอดีต หรือในชาตินี้ก็ตาม เราสามารถเอามาใช้ได้

เรามีบุญแค่ไหน แผ่ไปเราจะหมดบุญไหม คำตอบคือไม่หมดแต่ยิ่งใช้ยิ่งเพิ่ม ใช้สมาธิมากๆ สมาธิเพิ่ม ใช้สติมากๆ สติเพิ่ม ให้ความเพียรมากๆ ความเพียรก็เพิ่ม ความคิดดีมากๆ ความคิดดีๆ ก็จะเพิ่ม เช่นเดียวกัน ถ้าจิตคิดกิเลสบ่อยๆ ก็จะตกอบาย เช่น คิดการฆ่ามดบ่อยๆ เมื่อตายไปก็ตกอบาย เช่นเดียวกันถ้าคิดเรื่องการสร้างบุญสร้างกุศลบ่อยๆ ก็ได้บุญเพิ่ม

ฉะนั้นความดีของเรามีอยู่ ๓ กาล คือ

(๑) ปุพพเจตนา คือ เจตนาก่อนที่จะทำกุศล เช่น เราอยากจะทำบวช ก็ได้บุญแล้ว

(๒) มุญจนเจตนา คือ เจตนาขณะที่ทำกุศล เช่น บวชตอนนี้ เราก็ได้บุญ

(๓) อปรเจตนา คือ เจตนาหลังจากที่ทำกุศล คือ เจตนาที่เกิดพร้อมกับกุศลจิต เช่น เราคิดถึงการบวชก็ได้บุญ

ซึ่งเจตนาก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำ เห็นคุณค่าในเจตนา นั้น และเกิดปัญญาในทุกกาล จะส่งผลให้เราเกิดภพไหน ชาติไหนเกิดปัญญา

ประโยชน์ของการใช้ชีวิตก่อนที่เรา จะไม่ได้มีโอกาสใช้เขา เราเอาเป็นอารมณ์ ภาวนา เอาเป็นกรรมฐานมาก ๆ ตอนที่เขา ให้โอกาสแก่เรา มัจจุราชยังไม่มาถึงเรา เราก็ใช้ให้คุ้มเพราะเวลาเหลือน้อย

เช่นเดียวกับ ในหลวงฯ ตั้งแต่ พระองค์ขึ้นครองราชย์ จนถึงพระองค์เสด็จ สวรรคต ท่านพระราชทานปริญญาให้หมอ ให้แพทย์ หลายพันคน รวมทั้งให้กองทุน มหิดลให้ไปศึกษาทางการแพทย์อีกมากมาย แต่หมอเหล่านั้นยังไม่สามารถรักษาชีวิต พระองค์ได้ นี่คือสังกรรม ดังนั้นเราต้อง พยายามทำประโยชน์ ทำความดีให้แก่ตน สังคม ให้แก่ชาติบ้านเมืองให้มาก ไม่ใช่ ว่า เมื่อเราทำดีเราจะได้หนีสังกรรมนี้พ้น เขา จะมอบโรคร้ายไข้เจ็บ และความแก่ชราให้โดย ไม่มีการยกเว้น แต่ถ้าเราไม่มีกุศลมากพอเรา ก็ไม่สามารถอยู่ได้เมื่อเราถึงวาระ แม้แต่หมอ แพทย์ก็ไม่สามารถแย่ง ดึงชีวิตจากมัจจุราช ไม่ได้

เช่นเดียวกับพญามัจจุราช ก็ไม่กลัวผ้าเหลือง ไม่กลัวผ้ากาสาขาวพัสเตอร์ พญามัจจุราชยังแย่งชีวิตของพระพุทธเจ้าไปได้ มันสามารถฆ่าบุญรูปกายของพระพุทธเจ้าที่สร้างมาด้วยบุญที่เรียกว่าเป็นมหาปุริสลักษณะอันงดงาม มันยังเอาชีวิตพระองค์ไปมันฆ่าพระปัจเจกพุทธเจ้า ฆ่ารูปนามของพระอรหันต์เจ้าทั้งหลาย ผู้มีปัญญามาก เป็นผู้บริสุทธิ์จากกิเลส เขาก็ยังฆ่าได้ พวกเราซึ่งเป็นปุถุชนอยู่พญามัจจุราชก็เอาได้ง่ายมาก เพราะพวกเรามีโอกาสมีกรรมจากโรคภัยไข้เจ็บมากมาย เราที่ต้องสู้โดยการรีบใช้โอกาสในสร้างความดีก่อนที่เราจะไม่มีโอกาส ฉะนั้นการที่เราบวชเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลถวายในหลวงก็ใช้หลักปฏิบัติและการแผ่บุญกุศล และแผ่ให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เจ้ากรรม นายเวร สรรพสัตว์น้อยใหญ่ด้วยเท่าที่เราจะแผ่ได้ ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า ยิ่งแผ่บุญกุศลยิ่งได้บุญ

อุปมาเปรียบเทียบการจุดเทียน ๑ เล่ม และส่งเทียนให้คนอื่นจุดแสงสว่างในเทียนของเราก็ไม่ลดลง แต่อาศัยที่เราจุดให้คนอื่นทำให้แสงสว่างเพิ่มขึ้น ๆ นั้นแหละ เช่นเดียวกับการที่เราแผ่ส่วนบุญคนนั้นก็ได้รับบุญมากขึ้นมากขึ้น โลกก็จะได้มีความสุขกับบุญนี้ ให้เราเข้าใจเป้าหมายด้วยว่าแผ่ไปแล้วบุญเราจะหมดไป แม้แต่บุคคลที่เป็นเจ้ากรรมนายเวรของเรา เราจะอธิษฐานกรรมให้เขา ส่วนเขาจะอธิษฐานกรรมให้เรา ก็ขึ้นอยู่กับเขา เหมือนกับพระพุทธเจ้าอธิษฐานกรรมให้พระเทวทัต พระเทวทัตจะอาฆาตพระองค์จนถึงชาติสุดท้ายก็ไม่เคยยึดถือพระเทวทัต พระพุทธองค์นิพพานไป พระเทวทัตก็ตกนรกไปเพราะกรรมของตนเองยังมีอยู่

เหมือนกับเรา ถ้าเราถูกคนอื่นอาฆาตพยาบาท เราไม่จำเป็นต้องอาฆาตพยาบาทตอบ เราอโหสิกรรมไปเรื่อยๆ เหมือนกับเขาเกาะเราก็กปล่อย พอบุญของเรามีมากขึ้นเขาก็เกาะไม่ติด สุดท้ายก็เข้าสู่ภาวะแห่งอนัตตา สมบูรณ์ ความเป็นตัวตนดับกิเลสได้ เข้าสู่มรรคผลนิพพานไป เราก็ไม่เป็นเงื่อนไขของเขา เขาก็มีกรรมของเขาไป เราก็ก็นกรรม

ฉะนั้นขอให้เราตั้งใจทำความดี และนั่งสมาธิ ตั้งจิตเป็นมหากุศลแล้วถวายกุศลนี้แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ผู้ที่เสด็จสู่สวรรคาลัย ณ บัดนี้

พร้อมสวดบทพิเศษที่ท่านเจ้าคุณสมเด็จ พระวันรัต วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นบทปฏิญาณฐปนคาถาดังนี้

ปรมินทมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชสส ปัตติทานคาถา

ยถาปิ ประะมินโท โส ภูมิพะโล มหิสสะโร สวีริโย สะมุส
สาโท ทีฆะทัสสี วิจักขะโณ

อะธิราชา มะหารัญญา โลกะภาเค มะหิตตะเล
ทัยยานัง เทวะภูโต โข ธรรมะมาโน ปสังสิโต

สักกะโต ชะนะตาเยวะ สัมมานิโตภิปุชิต
ทัยยะวาสีนะมัตถายะ หิตายะ จะ สุขายะ จะ

สัตตะติวัสสะกาเล วะ รัชชัง อัมเมนะ การะยิ
เอวัง ชะรา จะ มัจจุ จะ อะธิวัตตันติ ภูบติง

ขัตติเย พราหมะเณ เวสเส สุทเท จัณฑาละปุกกุเสณิกิยฺจิ
ปริวัชเชติ สัพพะเมวาภิมาทหะติ

ตัสสะมา หิ ปันชิโต โปโส สัมปัสสัง อตตะมัตตะโน
สัมปะเทยเยวะ ภิโยโส อัมปะมาเทนะ ชีวติง

อัมปะมัตโต อุมโ อตเถ อะธิคัณหาติ เจตะโส
ทิฏฐุ อัมเม จะ โย อตโถ โย จัตโถ สัมปรายิกิ

สะวากขาตัสสะ ปาฐัสสะ อตถัง อัญญาเย สาธุกัง ปฏิปิเช
ถะ เมธาวิ อะโมฆัง ชีวติง ยะถา

ยันทานิ เม กตัง ปุญญัง เตนาเนนุททิสเณะ จะ
ยา กาจิ กุสลา มะยาสา สุขะนะ สีชณะตัง สะทา

ปะระมินทมะหาราชา ภาคี โหตุ วะ ปัตติยา เขมัมปะทัญจะ
ปัมโปตุ ตัสสาสา สีชณะตัง สุภาติ ฯ

พระภาวนาธรรมมาภิรัช วิ.
(พระอาจารย์สุพันธ์ อัจฉินสุนทร)
เจ้าอาวาสวัดไร่เปิง (ตโปทาราม)

เจ้าอาวาสวัดรำเปิง (ตโปทาราม) รูปปัจจุบัน

นามเดิม **สุพันธ์ จินาดีะ**

เกิด **วันจันทร์ ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๒** ปีฉลู

ตรงกับวันที่ **๒๓** มกราคม พ.ศ. **๒๕๐๔**

บ้านเลขที่ **๗๑** หมู่ **๑** บ้านวังหม้อ ต.ทุ่งศรี อ.ร่องวาง จ.แพร่

บุตรของ **พ่อวงศ์ แม่เฮือน จินาดีะ**

มีพี่น้องด้วยกัน **๙** คน เป็นผู้ชาย **๕** คน ผู้หญิง **๔** คน

เป็นบุตรคนที่ **๕** ของครอบครัวจินาดีะ

บรรพชาเป็นสามเณร

วันที่ **๒๘** มกราคม พ.ศ. **๒๕๑๘** ณ วัดวังหม้อ ต.ทุ่งศรี อ.ร่องวาง จ.แพร่ โดยมี พระครูรัตนปัญญาภรณ์ เป็น **พระอุปัชฌาย์**

อุปสมบท

วันที่ **๒๗** เมษายน พ.ศ. **๒๕๒๕** ณ พัทธสีมาวัดวังหม้อ ต.ทุ่งศรี อ.ร่องวาง จ.แพร่

พระครูสุวรรณวรคุณ อดีตเจ้าคณะอำเภอร่องวาง เป็น **พระอุปัชฌาย์**

พระครูรัตนปัญญาภรณ์ รองเจ้าคณะอำเภอร่องวาง เป็น **พระกรรมวาจาจารย์**

พระครูสุนทรธรรมสาร วัดบุญภาค ต.แม่ยางร้อง อ.ร่องวาง จ.แพร่ เป็น **พระอนุสาวนาจารย์**

วิทยฐานะ

มัธยมศึกษาปีที่ ๖

โรงเรียนธรรมราชศึกษา วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่

นักธรรมชั้นตรี – โท - เอก

สำนักเรียนคณะจังหวัดแพร่

อภิธรรมบัณฑิต

อภิธรรมโชติภาควิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

งานปกครอง**พ.ศ. 2531**

รองเจ้าอาวาสวัดดอกเอื้อง ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2534

ทำการแทนรักษาการเจ้าอาวาสวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)

ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2537

รักษาการเจ้าอาวาสวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ต.สุเทพ อ.เมือง

จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2539 – ปัจจุบัน

เจ้าอาวาสวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2559

รักษาการเจ้าคณะตำบลสุเทพ เขต 2 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2560

เจ้าคณะตำบลสุเทพ เขต 2 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ตำแหน่งหน้าที่การงาน สนองงานคณะสงฆ์

พ.ศ. 2529

ครูสอนพระปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดเมืองมาง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2534

ครูใหญ่สำนักเรียนพระอภิธรรม วัดเมืองมาง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2535

ครูใหญ่สำนักเรียนพระปริยัติธรรม วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)

อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2537

เจ้าสำนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)

อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. 2530 – 2536

กรรมการคุมสอบธรรมสนามหลวง คณะจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน

กรรมการอำนวยการสอบธรรมสนามหลวง คณะจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน

อาจารย์สอนวิชาธรรมภาคปฏิบัติ แก่พระนิสิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน

อาจารย์สอนวิชาธรรมภาคปฏิบัติ แก่พระนิสิต มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน

อาจารย์สอนวิชาธรรมภาคปฏิบัติ แก่พระนิสิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพระพุทธชินราช จังหวัด
พิษณุโลก

พ.ศ. 2559

รองประธานคณะกรรมการบริหาร ศูนย์ประสานงานสำนักปฏิบัติ
ธรรมประจำจังหวัดแห่งประเทศไทย (ศปท.)

พ.ศ. 2560

กรรมการที่ปรึกษาคณะพระธรรมจาริก โครงการพระธรรมจาริก
ในความอุปถัมภ์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และมูลนิธิ
เผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชนถิ่นกันดาร

ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนคริน-ทราบรมราชชนนี

พ.ศ. 2560

กรรมการบริหาร ศูนย์ประสานงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด
แห่งประเทศไทย (ศปท.)

สมณศักดิ์**พ.ศ. ๒๕๓๗**

เป็นพระฐานานุกรมที่ “พระสมุห์” ของ พระสุพรหมยานเถร
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร เจ้าคณะอำเภอฮอด
จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๙

เป็นพระฐานานุกรมที่ “พระปลัด” ของ พระสุพรหมยานเถร
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร เจ้าคณะอำเภอฮอด
จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๒

เป็นพระฐานานุกรมที่ “พระครูธรรมธร” ของพระธรรมสิทธิอาจารย์
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัด
เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๔

ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาส
วัดราษฎร์ ชั้นโท วิปัสสนา ที่ “พระครูภาวนาวิรัช” เนื่องใน วโรกาส
เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พ.ศ. ๒๕๕๔

ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เทียบเท่าผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก วิปัสสนา ที่ “พระครูภาวนาวิรัช” เนื่องในวโรกาสเฉลิม พระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๕๙

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งสมณศักดิ์ พระครูภาวนาวิรัช (พระสุพันธ์ อาจิณฺณสีโล) เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ฝ่ายวิปัสสนาธุระในราชทินนาม ที่ “พระภาวนาธรรมาภิรัช วิ.” เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยา - มินทรราชธิราชบรมนาถบพิตร ๕ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๕๙

ผลงาน/ประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

พ.ศ. 2541

ได้รับประกาศเกียรติคุณ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะที่จัดตั้งโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และวิปัสสนากรรมฐานเบื้องต้น “ค่ายธรรมะภาวนา” แก่คณะนักศึกษา ภาควิชาศาสนา ปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และนักศึกษามรรมพุทธศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2542

ได้รับประกาศเกียรติคุณ เป็นเจ้าอาวาสที่มีผลงานดีเด่น ด้านการปฏิบัติธรรม เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครบ 6 รอบ 72 พรรษา โดยคณะสงฆ์อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2542

ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระธรรมกถึกเผยแพร่ธรรมะ ประจำตำบลสุเทพ เขต 2 โดยเจ้าคณะตำบลสุเทพเขต 2 และคณะสงฆ์อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2543

ได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติฯ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัดเชียงใหม่ โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2544

ได้รับประกาศเกียรติคุณจากคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเจ้าอาวาสวัดพัฒนาตัวอย่าง ประจำอำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านส่งเสริมกาปฏิบัติธรรมเนื่องในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาวันวิสาขบูชา

พ.ศ. 2544

ได้รับคัดเลือกจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เข้ารับประทานเกียรติบัตร จากสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช ในฐานะเจ้าอาวาสวัดที่จัดอุทยานการศึกษา

พ.ศ. 2545

ได้รับคัดเลือกจากกรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ เข้ารับ พระราชทาน
 เสมารธรรมจักรทองคำ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประเภทส่งเสริมการ
 ปฏิบัติธรรม เนื่องในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา วันวิสาขบูชา
 ปีพุทธศักราช 2545

พ.ศ. 2548

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถวายปริญญาพุทธศาสตร
 มหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารธรรมะนิเทศ

พ.ศ. 2549

มูลนิธิศุภคารีวิชัย ถวายโล่และรางวัลศุภคารีวิชัยประจำปี 2549

พ.ศ. 2553

ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้เป็น วัดพัฒนาตัวอย่าง

พ.ศ. 2553

เป็นเจ้าอาวาสวัดพัฒนาตัวอย่าง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พ.ศ. 2554

สถานีพระพุทธศาสนาและจริยธรรมจังหวัดเชียงใหม่ FM 96.0 MHz มูลนิธิ
 พระบรมธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ ถวายโล่ผู้บรรยายธรรมะ เผยแผ่
 พระพุทธศาสนาประจำปี 2559

พ.ศ. 2554

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่ ถวายเกียรติบัตร ในฐานะผู้ให้การ
 สนับสนุนการดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัด
 เชียงใหม่

พ.ศ. 2557

ได้รับโล่คนดีศรีสุเทพ จากคณะสงฆ์ตำบลสุเทพ

พ.ศ. 2559

ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นวัดพัฒนา
 ตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น

พ.ศ. 2559

ได้รับประธานประกาศนียบัตร พัด ย่าม เจ้าอาวาสวัดพัฒนาตัวอย่าง
 ที่มีผลงานดีเด่นจาก สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่
 แทนสมเด็จพระสังฆราช

พ.ศ. 2560

สมาคมนักข่าวเชียงใหม่ และชมรมบรรณาธิการข่าวภูมิภาคแห่งประเทศไทย
 ถวายโล่ “ผู้ส่งเสริมพระพุทธศาสนาด้านวิปัสสนายอดเยี่ยม” เนื่องใน
 วันนักข่าวประจำปีพุทธศักราช 2560 ตามมติบอร์ดและกรรมการ
 สมาคมนักข่าวเชียงใหม่

งบประมาณ
รายรับรายจ่าย
สถิติผู้ปฏิบัติธรรม

สถิติบุคลากรอยู่ประจำ ปี พ.ศ.๒๕๖๑
วัดรำเปิง(ตโปทาราม)
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒

บุคลากรอยู่ประจำ ในพรรษา

พระภิกษุ รวม	๘๕	รูป
- พระภิกษุชาวไทย	๘๑	รูป
- พระภิกษุชาวต่างประเทศ	๔	รูป
(เวียดนาม ๒ รูป สปป.ลาว ๒ รูป)		
ภิกษุณี	๒	รูป
สามเณร	๒๑	รูป
สามเณรี	-	รูป
แม่ชี	๔๔	คน
ศิษย์วัด	๓/	คน
อารามิกชน (โยคีปฏิบัติธรรมอยู่ประจำ)	๑๙	คน
รวมสถิติบุคลากรอยู่ประจำ	๑๓๘	รูป/คน

บุคลากรอยู่ประจำนอกพรรษา (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑)

พระภิกษุ	๓/๐	รูป
ภิกษุณี	๒	รูป
สามเณร	๒๑	รูป
สามเณรี	-	รูป
แม่ชี	๔๐	รูป
ศิษย์วัด	๒	คน
โยคีปฏิบัติธรรมประจำ	๑๙	คน
พนักงานขับรถ	๓	คน
นักรการ/คนงาน	๒	คน
รวม	๑๕๙	รูป/คน

สถิติผู้เข้าปฏิบัติธรรมตลอดปี พ.ศ.๒๕๖๑
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒
วัดรำเปิง(ตโปทาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
*****

ที่	ผู้เข้าปฏิบัติธรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม (รูป/คน)
๑	พระภิกษุ (อัครคันถะ)	๑๒	๑๔	๑๑	๑๓	๑๘	๑๙	๑๙	-	-	-	๘	๑๙	๑๓๔
๒	อุปสมบท พระภิกษุ	๒	๒๒	๔๓	๓๕	๒๕	๒๓	๔๑	๑๑	๑๒	๙	๑๖	๒๑	๒๖๐
๓	บรรพชสามเณร	-	-	-	๕๐	๑	-	-	๒	-	๓	-	-	๕๖
๔	บวชแม่ชี	๑	๒	๒๗	๓	๒	๑	๒	๓๕	๒	-	๓	-	๗๘
๕	ชาวไทยชาย	๕๐	๔๖	๕๗	๒๓	๗๙	๓๗	๘๗	๖๕	๘๓	๑๑๑	๓๗	๑๐๓	๘๐๘
๖	ชาวไทยหญิง	๓๑๐	๓๖๒	๔๒๐	๖๔๐	๖๐๖	๔๓๐	๖๓๙	๓๗๒	๓๙๑	๖๓๖	๒๓๒	๗๔๒	๕,๗๘๐
๗	ต่างประเทศชาย	๒๗	๔๗	๒๓	๗	๑๘	๒๒	๒๓	๒๖	๑๘	๒๕	๒๔	๓๐	๒๙๐
๘	ต่างประเทศหญิง	๔๘	๕๕	๓๔	๒๖	๒๖	๒๐	๔๕	๓๑	๒๕	๒๖	๒๓	๔๐	๓๙๙
๙	ค่ายธรรมภาวนา	๖๐	๒๒๐	๒๑๐	-	๔๐๐	๕๙๑	๔๙๐	๖๑๘	๒๔๗	๒๐๐	-	๗๕	๓,๑๑๑
	รวม	๕๑๐	๗๖๙	๘๒๕	๗๙๗	๕	๑,๑๔๓	๑,๓๖๖	๑,๑๖๐	๗๗๘	๑,๐๔๐	๓๕๓	๑,๐๓๐	๑๐,๙๑๖

งานบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร บวชแม่ชี ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

(๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑)

บรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ	จำนวน	๒๖๐	รูป
บรรพชสามเณร		๕๖	รูป
บวชแม่ชี		๗๘	รูป
รวม		๓๙๔	รูป

ปี ๒๕๖๑

- ๒๖ กุมภาพันธ์ - ๒๖ มีนาคม บวชชาวจีน พระภิกษุ ๑๙ รูป แม่ชี ๒๗ รูป
- ๒ - ๑๙ เมษายน บวชสามเณรภาคฤดูร้อน ๕๐ รูป แม่ชี ๓ รูป

สถิติผู้เข้าปฏิบัติธรรม ปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ - ๒๕๖๑
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒
วัดร่ำเปิง(ตโปทาราม)
ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ.	ชาวไทย	ต่างประเทศ	กลุ่ม/คณะ	รวม (รูป/คน)
๒๕๔๑	๑,๖๙๐	๑๙๘	๓,๒๕๐	๕,๑๓๘
๒๕๔๒	๑,๖๔๗	๒๘๖	๓,๑๓๐	๕,๐๖๓
๒๕๔๓	๑,๘๒๖	๓๓๓	๒,๑๙๒	๔,๓๕๑
๒๕๔๔	๒,๕๔๒	๔๑๖	๓,๔๗๓	๖,๔๓๑
๒๕๔๕	๒,๘๘๕	๔๒๒	๓,๑๖๐	๖,๔๑๗
๒๕๔๖	๒,๖๙๐	๔๔๐	๔,๔๖๓	๗,๕๙๓
๒๕๔๗	๓,๑๑๕	๔๒๕	๕,๖๙๖	๙,๒๓๖
๒๕๔๘	๓,๖๐๐	๔๑๙	๖,๓๒๔	๑๐,๓๔๓
๒๕๔๙	๔,๖๕๐	๔๐๘	๗,๔๘๐	๑๒,๕๓๘
๒๕๕๐	๕,๘๓๘	๔๒๑	๗,๑๒๙	๑๓,๓๘๘
๒๕๕๑	๖,๓๑๗	๔๓๒	๗,๙๘๐	๑๔,๗๒๙
๒๕๕๒	๗,๕๓๐	๔๙๖	๕,๔๙๓	๑๓,๕๑๙
๒๕๕๓	๗,๘๐๓	๔๒๒	๕,๘๒๘	๑๔,๐๕๓
๒๕๕๔	๘,๒๘๐	๕๐๘	๕,๙๑๖	๑๔,๗๐๔
๒๕๕๕	๗,๘๓๔	๔๘๔	๖,๑๙๕	๑๔,๕๑๓
๒๕๕๖	๗,๖๓๒	๖๗๒	๕,๘๒๖	๑๔,๑๓๐
๒๕๕๗	๗,๖๖๖	๖๐๕	๔,๑๐๘	๑๒,๓๗๙
๒๕๕๘	๗,๕๙๔	๗๑๖	๕,๕๑๘	๑๓,๘๒๘
๒๕๕๙	๗,๘๓๗	๘๖๖	๓,๑๖๑	๑๑,๘๖๔
๒๕๖๐	๗,๑๖๕	๘๗๑	๓,๖๗๐	๑๑,๗๐๖
๒๕๖๑	๗,๐๗๐	๗๓๕	๓,๑๑๑	๑๐,๙๑๖
รวม	๑๑๓,๑๕๑	๑๐,๕๗๕	๑๐๓,๑๐๓	๒๒๖,๘๑๙

บัญชีรายรับ - รายจ่าย ปี พ.ศ. ๒๕๖๑
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒
วัดร่ำเปิง(ตโปทาราม)
ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เดือน	รายรับ	รายจ่าย	
มกราคม	2,966,423.78	2,922,395.81	บาท
กุมภาพันธ์	1,581,403.00	1,707,833.27	บาท
มีนาคม	1,999,970.32	1,647,770.16	บาท
เมษายน	2,079,190.50	1,968,925.81	บาท
พฤษภาคม	1,855,097.00	2,140,849.79	บาท
มิถุนายน	1,567,897.00	1,792,592.94	บาท
กรกฎาคม	2,578,296.00	2,062,778.27	บาท
สิงหาคม	1,754,705.00	2,149,164.32	บาท
กันยายน	1,339,621.25	1,964,272.29	บาท
ตุลาคม	1,687,568.00	1,698,668.23	บาท
พฤศจิกายน	2,502,163.00	2,042,583.17	บาท
ธันวาคม	2,229,793.63	1,391,139.53	บาท
รวม	24,142,128.48	23,488,973.59	บาท
สรุป			
ยอดคงเหลือ ยกมาจากเดือน ธันวาคม 2560		2,325,441.89	บาท
บวก รายรับในเดือน มกราคม - ธันวาคม 2561		24,142,128.48	บาท
รวมรายรับทั้งหมด		26,467,570.37	บาท
หัก รายจ่ายในเดือน มกราคม - ธันวาคม 2561		23,488,973.59	บาท
ยอดเงินคงเหลือทั้งสิ้นในเดือน ธันวาคม 2561		2,978,596.78	บาท

(สองล้านเก้าแสนเจ็ดหมื่นแปดพันห้าร้อยเก้าสิบบาทเจ็ดสิบแปดสตางค์)

รายนาม ผู้ร่วมทำบุญจัดทำหนังสือ สรวรรณ ๙

คุณบุญเกิด-คุณวารุณี พองแก้ว	2,000	คุณอัจฉราภรณ์ สนามพล	300
คุณทวีโชค - คุณภัสร์ศ เรือนโขง	2,000	คุณพิทยา เพ็ชรเทศ	300
แม่ชีกรรณิการิ อรุณรัตนา	1,000	คุณอรศิลป์ ชื่นกุล	300
คุณปริยานุช กันมะโน	1,000	คุณสมศรี-คุณทิตยา-คุณกฤตยา ดวงคำ	300
คุณทัศนีย์ ศรีมูล	1,000	คุณพรรณี คลอวุฒิวัฒน์	300
คุณปวันรัตน์ จรัสธารังพันธุ์	600	คุณผ่องศรี คุณทิตยา คุณกฤตยา ดวงคำ	300
แม่ชีบัวจำ แหล่งอุโมงค์	500	คุณพิทยา เพ็ชรเทศ	300
คุณปราณี เอมชู	500	คุณนาฎยา เอื้องไพโรจน์	300
คุณเสาณี - ด.ช.สิริวิชญ์ อาทิตย์	500	คุณมุสตี ลิ้มถาวร	300
คุณฐิตินันท์ จารุจินดา	500	คุณศรียรรณ สกฤตพรณ์	300
คุณปิยธิดา แต่เจริญกุล	500	คุณกาญจนา หินมะลิ	300
คุณธิดา ตั้งสีทอง	500	คุณอัจฉราภรณ์ สนามพล	300
คุณพงษ์ศักดิ์ รอดโพธิ์ทอง	500	คุณพรทิพย์ ผลเพิ่ม	300
คุณเพ็ญพัตร์ รัตน์ระรังรอง	500	คุณบำเพ็ญ ไหนาค	300
คุณสรพงศ์ - คุณสุดาวรรณ อาจหาญ	500	นพ.ชนัดต์ คุณชายงู	300
คุณประวีณ์ พรหมสถิต	500	คุณฟ้าประทาน-ด.ญ.อรุณรัตน์ จันทร์แก้ว	200
คุณณัทญา ศรีเมือง	500	คุณภาวนา พิโคร์สกี	200
พญ.มณีรัตน์ อนันต์ธนวนิช	500	คุณรุ่งนภาคุณร์ ล้อวรลักษณ์	200
พญ.จงลักษณ์ เปาอินทร์	500	คุณอภิรดี ก้าวสมบัติ	200
คุณเพียงจันทร์ ศรีชัยวิทย์	500	คุณนิลรัตน์ชา ชมพูนุช	200
คุณกนกพร กิตติสุภรณ์พันธ์	500	คุณจิรวรรณ สว่างวงศ์	200
คุณอนุรัตน์ ธรรมอัญญา	500	คุณจรรยา กาวีเมือง	200
คุณสุพานี สุพงศ์พัฒนกิจ	500	คุณสิทธิชัย-คุณรุ่งนภา อินชัย	200
คุณศิริพร โตโอมะ	500	คุณชาลินี โบปาราย	200
นพ. สมยศ คุณกนกพร กิตติสุภรณ์พันธ์	500	คุณศรีสังวาลย์ เนตรอนงค์	200
คุณเพียงจันทร์ ศรีชัยวิทย์	500	คุณพูนสวัสดิ์ ทองประดี	200
พญ. จงลักษณ์ เปาอินทร์ และครอบครัว	500	คุณสิทธิชัย คุณรุ่งนภา อินชัยและครอบครัว	200
พญ. มณีรัตน์ อนันต์ธนวนิช	500	คุณชัยประเสริฐ คุณศรีสังวาลย์	200
พอ. ศุภณัฐ คุณสุประวีณ์	500	เนตรอนงค์และครอบครัว	
คุณเพ็ญสินี พรหมสถิตย์		คุณนิลรัตน์ สุวัฒน์ธีรากล	100
คุณพ่อสรพงศ์ คุณแม่สุดาวรรณ อาจหาญ	500	คุณสิงขร รักแผ่นดิน	100
ผศ. ดร. สมบัติ คุณศรียรรณ สกฤตพรณ์	300	คุณนงศ์ไฉ พรมกร	100
นพ. ชนัดต์ ผศ. สันศนี	300	คุณสายทอง หยกวุฒิรัตน์	100
คุณชยางกูรและครอบครัว			

สรวรรรม

ธมฺโม ทเว รกฺขติ ธมฺมจารี

ขอขอบคุณ

คณะศิษยานุศิษย์ ทุกท่าน

ที่มีส่วนร่วมในการจัดพิมพ์หนังสือสรวรรรม ทุก รูป ทุกท่าน